

DONOSTIAN

LGTBI+FOBIAREKIN

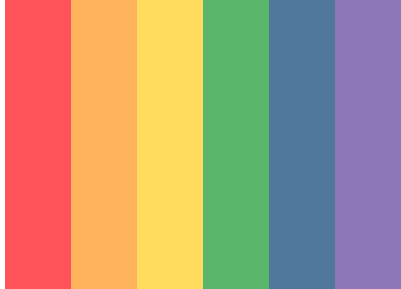
LOTUTA IZANDAKO

INTZIDENTZIEI BURUZKO TXOSTENA

2023

Egilea:

Zaira García Dafonte

Koordinazioa:

Donostiako Udaleko Giza Eskubideen Bulegoa

Diseinua eta maketazioa:

Ytamos Graff S.L.

2024ko maiatza

**DONOSTIA
SAN SEBASTIÁN**
Giza Eskubideak
Derechos Humanos

AURKIBIDEA

Hitzaurrea	5
Sarrera	6
Orientabide batzuk	7
Emitzak	9
Emitzak konparatuak	19
Ondorioak	22
Ondorioak 2021, 2022 eta 2023	24
Gomendioak	25
Erreferentziak	28
Eranskinak	
1. Glosarioa	31
2. Intzidentziak jasotzeko txantiloia	36
3. Datu grafikoen taulak	37

Hitzaurrea

Maiatzaren 17a, Homofobia, Transfobia eta Bifobiaren aurkako Nazioarteko Eguna

Homofobia, Transfobia eta Bifobiaren aurkako Nazioarteko Eguna dela eta, Donostian LGTBI+FOBIarekin lotuta izandako intzidentzien buruzko txostena aurkezten dugu. Zaira García Dafontek egindako azterketa sakona. Bere lana eta dedikazioa eskertu nahi dizkiot.

Nahiz eta herritar batzuek uste duten gai hori ez dela hain garrantzitsua, edo gure gizarteak behar bezala asimilatua dela, azterketa honetako datuek adierazten dute pertsona batzuek, batez ere aisialdian eta espazio publikoan tolerantziaren, errespetuaren eta hezkuntzaren lerro gorri guztiak gainditzen dituzten egoerak jasaten dituztela, eta fisikoki edo hitzez erasotzen dietela berdinak edo "normalak" ez diren pertsonen, "normaltasuna", definitu ezin den kontzeptua, Giza Eskubideak neurtzeko tresna balitz bezala.

Eraso fisikoak, hitzezkoak, irainak, mehatxuak, kalumniak, hertsapenak eta larderia, kalte moralen eta gorrotoaren delituak, ezjakintasuna, diskriminazioa, lapurretak eta tratu iraingarriaren delituak dira ikerketa honek azaltzen duen katalogo desatsegina, pertsonen beren sexu-joeragatik, adierazpenagatik edo genero-identitateagatik jasaten dituzten ekintzei buruzkoa. Eta nahikoa da.

1990ean, Osasunaren Mundu Erakundeak (OME) homosexualitatea buruko gaixotasunen zerrendatik kendu zuen. Gertaera historikoa izan zen, eta urrats garrantzitsua, sexu-orientazioa eta -identitatea diren bezala onartzen eta errespetatzen has daitezen, hots, gizakiek aniztasunean bizitzeko dituzten eskubideak.

Ezin dugu onartu egunez egun diskriminatuak direnen ikusezintasuna, eta, jakina, ezin dugu gizarte gisa inolako erasorik onartu. Aniztasuna gizakiaren alderdi aberasgarritzat hartzen duen gizarteak, erasotzen ez duen eta guztion eskubideak defendatzen dituen gizartearen alde da egunero lan egiten duguna, eta horretan dihardu Donostiako Udaleko Giza Eskubideen Sailak.

Zerbait ez dago ondo, baldin eta udan eta eremu publikoan gertatzen badira eraso gehien, txosten honen arabera. Horrek esan nahi du gizarteak, guztion espazioetan dagoenean eta kontzientzian dagoenean, indarkeriaz eta intolerantziaren erreakzionatzen duela? Ez dut sinetsi nahi.

Herritar donostiarrak pertsona irekiak eta toleranteak dira. Intolerante-talde txiki batek bakarrik egiten du zarata eta kalte handia, bizitzako beste alderdi batzuetan bezala.

Guztion eskubideak defendatzeko gaude. Behar den pedagogia egiteko gaude, sortzen diren korranteak aldatzeko eta hasten diren suak itzaltzeko. Guztion artean gizarte hobea egiteko gaude hemen.

Cristina Lagé Manich

Aniztasuneko, Inklusioko eta Berdintasuneko zinegotzi delegatua

SARRERA

Donostiako Udaleko Giza Eskubideen Bulegoak aginduta egin da dokumentu hau, 2023ko urtarrikak leik abenduaren 31ra arte Donostian LGBTI+fobiaren ondorioz gertatu diren intzidentziak, erasoak, diskriminazioak eta gorroto-delituak biltzeko asmoz. [Donostian 2021/2022an izandako intzidentzia LGBTI+fobikoei buruzko txostenaren](#) jarraipena da, 2023an argitaratua. Beraz, aldagai eta adierazle berak jasotzen ditu. Horrela, azterketa konparatu bat egin daiteke, epe laburreko joerak aztertzeko eta epe ertainekoak aurkezteko.

[Euskadiko gorroto-gertakariei buruzko 2022eko txosteneko](#) datuek agerian uzten dute erregistratutako delituak esponentzialki handitu direla, 277tik 201ean 438ra 2022an. Izan ere, sexu-orientazio eta -identitateagatiko gorroto-delituak 73 izatetik 96 izatera pasa dira, 201ean baino % 31,5 bat gehiago, beraz, bigarren kausa izaten jarraitzen dute. Era berean, [Espainian 2022ean izandako gorroto-delituak bilakaerari buruzko txostenak](#) ere erakusten du motibazio hori bigarren kausa dela estatuan, eta % 76,64 handitu dela 201tik 2022era. Gainera, ikuspegik argitaratutako [Neurtu 2021. EAEko aniztasunari buruzko barometroa: sexu- eta genero-aniztasunarekiko pertzeptzioak eta jarrerak azterlanean](#) (2022) aipatzen da EAEko biztanleen % 50 izan dela iruzkin LGBTI+fobikoen lekuko, % 42,5 irainena, % 22 LGBTI+ pertsonen bakartzearena, % 17,9 mehatxuena eta % 13,5 eraso fisikoena.

Informazio horrek eta datuen igoerak agerian uzten dute egoera LGBTI+fobikoak behar bezala erregistratu, analizatu eta aztertu behar direla, **ad hoc** erantzunak diseinatzeko. Erantzun horiek sexu- eta genero-disidentziek oraindik ez dituzten eskubideak eta askatasunak bermatzeko izan beharko dira.

Garrantzitsua da txosten honetan jasotako intzidentziak ez ulertzea gertaera isolatu eta puntualak bezala, ezta diskurtso

LGTBI+fobikoetatik urrun dauden gertakariak bezala ere. Hori guztia urteetan zehar errepikatzen den egiturazko indarkeria baten parte da. Indarkeria hori meta-egonkorra da, hau da, indarkeria adierazteko moduak aldatzen diren arren, indarkeria helburu berarekin mantentzen da: statu quo-ari eustea. Gainera, azken urteotan, gorroto-diskurtsoak gorroto-delituak aurreko pausua dira eta hauei zilegitasuna ematen dieten tresna eraginkorra.

Beste aldetik, dokumentu honetan ez da aipatzen gertakariaren biktimak edo egileak¹ identifika ditzakeen daturik, eta, beraz, anonimotasuna eta konfidentzialtasuna errespetatzen dira. Hala ere, azpimarratu behar da errealitatea interseksionala dela, eta, beraz, hala eraso egiten duten pertsona batzuei nola biktima batzuei hainbat ezaugarri eragiten dietela, zeharka, eta horiek zapalkuntzaren kausa izan daitezkeela, hala nola: jatorria, kultura, adina, dibertsitate funtzionala, gizarte-bazterketa jasateko arriskua, eta abar.

Beraz, txosten laburra da hau, hirian sexu- eta genero-dibertsitatea garatzea zailtzen duten egoerak kuantifikatu eta irudikatzea xede duena. Deskribatzen diren gertakariak giza eskubideak erabat baliatzeko eta bizikidetzan lortzeko zer lan egitea falta den erakusten dute.

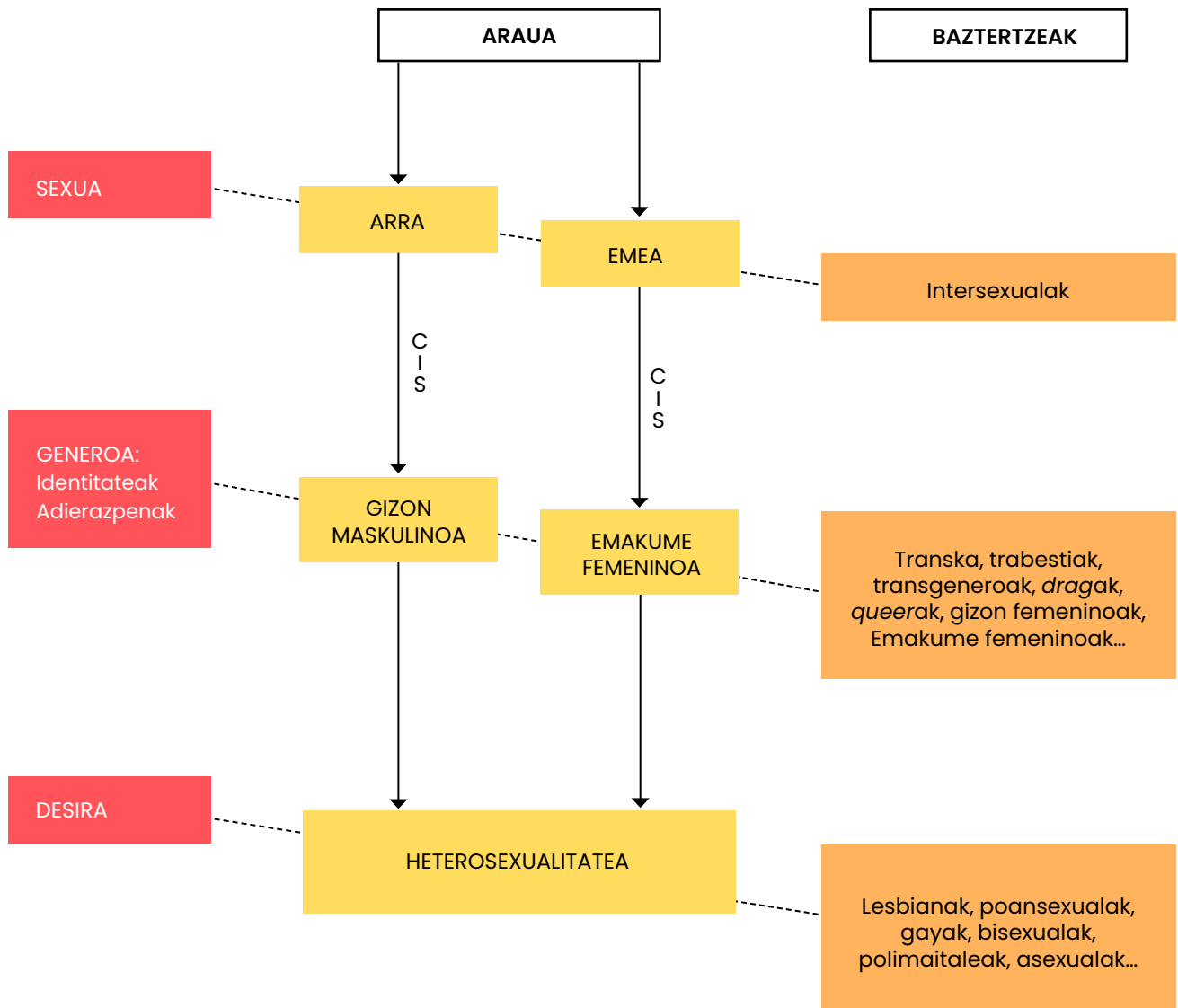
Amaitzeko, garrantzitsua da aipatzea, segur aski, hemen argitaratuak baino askoz intzidentzia gehiago izango direla. Dokumentu honetan, hala gizarte-entitateetan eta komunikabideetan nola erakunde publikoetan salatu direnak baino ez dira jasotzen. Beraz, beharrezkoa da infrasalaketa fenomenoaren azaltzea eta kontuan hartzea. Era berean, azaldu behar da iturri bakoitzeko datu- bilketa desberdin egiten dela, eta, kasu batzuetan, ez dela zehatza.

1. Dokumentuan, "egile" hitza erabiltzen da intzidentzia nork eragin duen adierazteko. Batzuetan, "erasotzaile" hitza ere erabiltzen da, erasoak baita.

ORIENTABIDE BATZUK ²

Mendebaldeko gizarteen egungo sexu-genero sistema hegemonikoa dimentsio hauen erlazioan oinarritzen da: **sexua**, **generoa** (identitatea eta adierazpena) eta **desira**. Hona hemen zer jotzen den arauaren barrukotzat eta zer ez::

Sexu-genero sistema (hiru dimentsio: sexoa, generoa, desira)

Sexu-genero sistemaren dimentsiak. 2018 Kualitate Lantaldea eta Aldarte.

2. Kontzeptu gehienak glosarioan definitzen dira (2. eranskina)

Beraz, zis pertsonak, jaiotzean esleitutakoaren arabera genero-identitatea garatzen dutenak eta, gainera, heterosexualak direnak, onarpena eta pribilegioak dituzte gizartean. Hala ere, nabarmendu behar da faktore patriarkalak eragiten duela emakume-gizon rola bereiztea, eta emakumeak gizonen mende jartzen dituela. Era berean, arauz kanpoko aukera guztiek pairatzen dute desberdintasun hori.

Beraz, arauaren barruko aukerak bitarismoa, zisexualitatea eta heterosexualitatea dira, bai eta femeninotzat hartzen dena maskulinoaren aurrean gutxiestea ere. Gizarte-sistema zisheteronormatiboa da, eta araua errepikatzen ez duten pertsonak baztertzeko dituzte erasoak, diskriminazioak eta/edo bazterketak jasateko arriskua baitute.

Hala, bada, LGBTBI+ sexu-disidentziak eta genero-disidentziak biltzen dituen kategoria analitiko gisa erabiltzen da. Argi dago sigla bakoitzaren errealitatea askotarikoa dela eta fikzio bat dela, etengabe aldatzen ari dena eta egoera asko biltzen dituen. Horrenbestez, LGBTBI+ kontzeptua baliatuz, LGBTBI+fobia kontzeptua erabil dezakegu, gorroto-delituak eta zisheterodisidentzien aurkako gaitzespen-, diskriminazio- eta bazterketa-gertakariak biltzeko.

Laburbilduz, txosten honen xedea 2023an hirian gertatu diren oinarri LGBTBI+fobikoko intzidentzia guztiak dira, hau da, arau zisheterosexistan oinarritutako intzidentzia guztiak.

EMAITZAK

Honako emaitza hauek informazio-iturri hauei egindako kontsultetatik atera dira:

Iturriak

- [AMPGYL Elkartea](#)
- [Gehitu Elkartea](#) - [Eraberean sarea, arraza-, etnia- edo nazio- jatorriagatiko eta sexu-orientazio edo -identitateagatiko eta genero-identitateagatiko diskriminazioaren aurkakoa](#) ([Eusko Jaurlaritza](#))
- [Magala Familia Homoparentalen Elkartea](#)
- [Loratuz lotu Elkartea](#)
- [Naizen Elkartea](#)
- [Sehaska Familia Homoparentalen elkartea](#)
- [Transexualidad Euskadi Elkartea](#)
- [Hiruki Larroxa Kooperatiba](#)
- [Donostiako koordinadora transbollomarifeminista](#)
- [Ozen LGTB Liga](#)
- [Donostiako Piratak](#)
- [EHGAM Mugimendua](#)
- [LGTBI Behatokia](#)
- [Berdindu Zerbitzua Gipuzkoa](#)
- [E-maila](#)
- [Gizarte Ekintza Zuzendaritza. Donostiako Udala](#)
- [Berdintasun Saila. Donostiako Udala](#)
- [KIUB: Kontsumitzailea Informatzeko Udal Bulegoa. Donostiako Udala](#)
- [Udaltzaingoa. Donostiako Udala](#)
- [Ertzaintza](#)
- [SFUS. Gizarte Larrialdien Koordinazioko Zerbitzua. Gipuzkoako Foru Aldundia](#)
- [Justizia. Biktimari laguntzeko zerbitzua. Donostia / San Sebastián](#)
- [Osakidetza. Euskal osasun sistema \(PEAZ eta Berdintasuna\)](#)
- [Kontsumobide Donostia. Eusko Jaurlaritza](#)
- [Ararteko. Euskadiko Herriaren Defendatzailea. Eusko Jaurlaritza](#)
- [Argia](#)
- [Berria](#)
- [Diario vasco](#)
- [Donostitik](#)
- [Irutxuloko hitza](#)
- [Naiz](#)
- [Noticias Gipuzkoa](#)

Hurrengo tauletan 2023an erregistratutako intzidentziak ³ azaltzen dira ⁴. Guztira 15 intzidentzia jaso dira. Salaketak intzidentziaren kausaren arabera antolatu dira, hau da, intzidentzia eragin duen fobiaren arabera ⁵.

3. Intzidentzia kontzeptua erabiltzen da zabalena delako, baina garrantzitsua da gogoratzea egoera batzuk gorroto-delituak direla.

4. Egoerak labur-labur deskribatu dira. Deskribapen osoa 1. eranskinean dago.

5. Intzidentzia kategorizatu da, eta ez biktima; horrela, egiturazko kausak ikusarazten dira, eta fokua biktimarengandik kentzen. Adibidez, intzidentzia bat izan daiteke homofobikoa eta biktima homosexuala ez izatea, eta abar.

2023an Donostian gertatutako intzidentzia LGBTI+fobikoak

KOD.	DATA	ITURRIA	TOKIA	TIPOLOGIA	KAUSA	BIK. GENEROA.	EGILEAREN GENEROA	DESKRIBAPEN LABURRA
23.15	12/2023	Udaltzaingoa	Etxebizitza	Mehatxuak	Homofobia	G	G+E ⁶	Bikote heterosexual batek bere pisukideari mehatxu egin dio honen orientazio sexualarengatik.
23.4	08/2023	Ertzaintza	Bide publikoa	Eraso fisikoa eta hitzekoa (irainak)	Homofobia	G (2)	G (2)	Bikote homosexual batek musu eman du eta bi gizonek harri bat bota diete, iraindu eta haien atzetik dabilta.
23.5	08/2023	Ertzaintza	Bide publikoa	Eraso fisikoa eta hitzekoa (irainak)	Homofobia	G	G	Gizon bat ukabilkada bat beste bati ematen saiatu da, eta, aldi berean, "marikoia" iraindu dio behin baino gehiagotan.
23.9	02/2023	Udaltzaingoa	Bide publikoa	Hitzezko erasoa (irainak)	Homofobia	Ez dakigu	G	Gizon batek "marikoia" iraintzen ditu behin eta berriz denda bateko langileak.
23.11	06/2023	Udaltzaingoa	Bide publikoa	Eraso fisikoa eta hitzekoa (irainak)	Homofobia	Ez dakigu	G (2)	Bi gizonen txistua bota eta "marikoia" iraina ohikutzen diete behin eta berriz gainerako oinezkoak.
23.12	06/2023	Udaltzaingoa	Bide publikoa	Hitzezko erasoa (irainak)	Homofobia	Ez dakigu	G	Gizon batek poliziarenganako irainak oihukatzen ditu, horien artean "marikoia".
23.6	08/2023	Ertzaintza	Etxebizitza	Eraso fisikoa eta hitzekoa (irainak) eta mehatxuak	Homofobia (eta arrazakeria)	G	G	Gizon batek lepotik heldu du bere pisukidea, "marikoi putoa", "zoaz zure herrira" irainak esanez, eta konorterik gabe utzi du.
23.3	06/2023	Ertzaintza	Bide publikoa eta kafetegia ⁷	Eraso fisikoa eta hitzekoa (irainak)	Homofobia (eta arrazakeria)	G	G	Gizon batek hainbat modutan iraintzen ditu langile batzuk ("lizuneko sudakak", etab.). Oinezko batek bitartekari lanak egin nahi ditu eta zaplazteko bat jaso du. Gainera, "marikoi" irainarekin mehatxatzen du.

6. G=Gizona eta E=Emakumea.

7. Datuen prozesamenduan "Bide publiko" gisa soilik lantzen da.

2023an Donostian gertatutako intzidentzia LGTBI+fobikoak

KOD.	DATA	ITURRIA	TOKIA	TIPOLOGIA	KAUSA	BIK. GENEROA.	EGILEAREN GENEROA	DESKRIBAPEN LABURRA
23.7	08/2023	E-maila ⁸	Bide publikoa	Eraso fisikoa (larteria) eta hitzekoa (mespretxua)	LGTBI+fobia	E	G	LGTBI+ kolektiboaren aldeko kartelak itsasten ari zen ekintzaile bat, ortzadarraren kamiseta janzen zuena, jazarri eta beldurtu egin dute hitzez: "nire auzoa ez duzu ukituko", "zoaz hemendik".
23.14	07/2023	Udaltzaingoa	Bide publikoa	Kalte materialak	LGTBI+fobia	G	G	Gizon batek ortzadarraren bandera ostu dio beste bati, eta korrika atera da.
23.10	02/2023	Udaltzaingoa	Bide publikoa - Hezkuntza zentroa ⁹	Diskriminazioa	LGTBI+fobia	Ez dago	E	Emakume bat ikastetxera joan da pankarta bat jartzera. Pankarta horretan esaten zuen ikastetxea ikasleen homosexualitatea bultzatzen ari zela.
23.8	11/2023	Berdindu Zerbitzua	Hezkuntza zentroa	Hitzezo eraso (mespretxua) eta diskriminazioa	Transfobia	E	E	Irakasle batek hitzaldi transfobia egin du gela batean, ikasle trans bat dagoen gelan. Familiak kexak aurkeztu arren, ikastetxeak ez du egoera kudeatzen. Azkenik, Berdindu zerbitzuak eta Hezkuntzako Ikuskapen Zuzendaritzak hartu dute parte.
23.2	05/2023	Ertzaintza	Diskoteka	Eraso fisikoa eta hitzekoa (mespretxua)	Transfobia	E (2)	G	Diskoteka bateko komunitatean, langile batek bi lagun eraso eta bota ditu horietako baten identitatea eta genero-adierazpena dela eta.
23.13	06/2023	Udaltzaingoa	Bide publikoa	Diskriminazioa	Transfobia	G	G	Aita batek semea kalean utzi du. Ez dakigu zein den arrazoi zehatza, baina adingabe trans bat da.
23.1	08/2023	Berdintasun saila. Donostiako Udala	Taberna	Eraso fisikoa	Transfobia, enebefobia edo luma-fobia. Ez da zehazten ¹⁰ .	Queer (3)	G (Bat baino gehiago. Ez da zehazten)	Eraso fisikoa beirazko edalontziekin, 3 trabestiei taberna baten barruan.

8. Biktimak ikerketaren posta elektronikokoan ematen du gertaeraren berri, Udaleko sare sozialetatik bidaltzen den mezu masibo bati esker.

9. Datuen prozesamenduan "Bide Publiko" gisa baino ez da lantzen, ikastetxearen instalazioetatik kanpo gertatu baita.

10. Datuen prozesamenduan, "Transfobia" gisa lantzen da, espektro zabalean ulertuta.

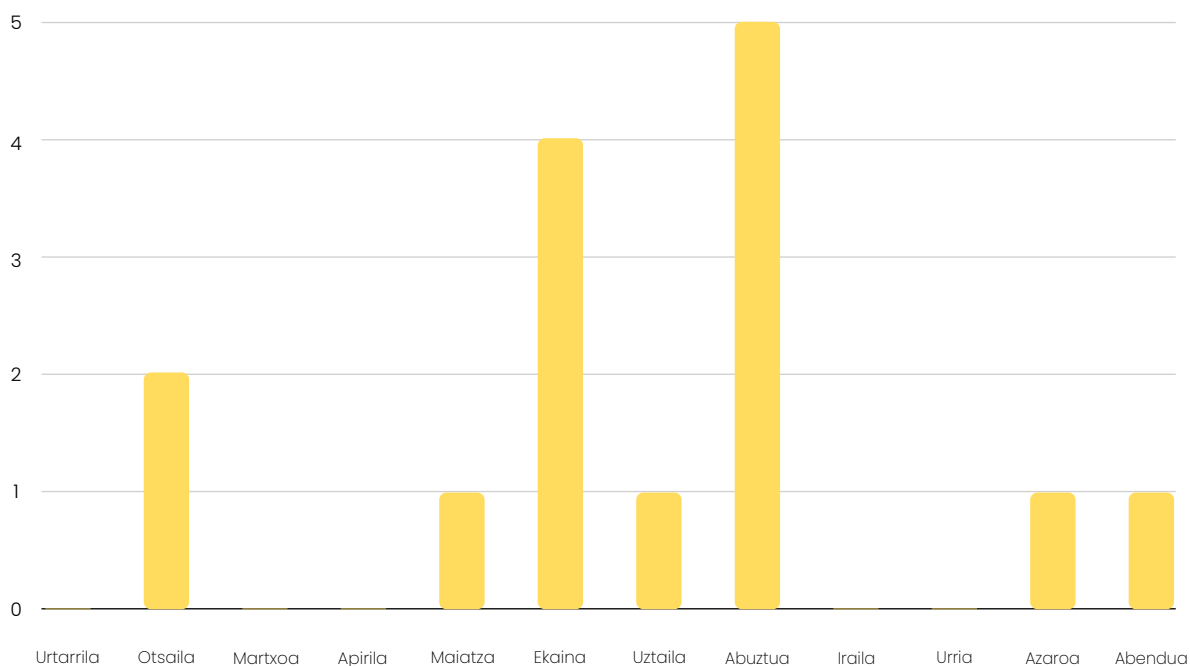

Jarraian, hainbat datu ematen dira, formatu grafikoan: bai aldagai bakarreko informazioa, bai aldagai gurutzatuak ¹¹.

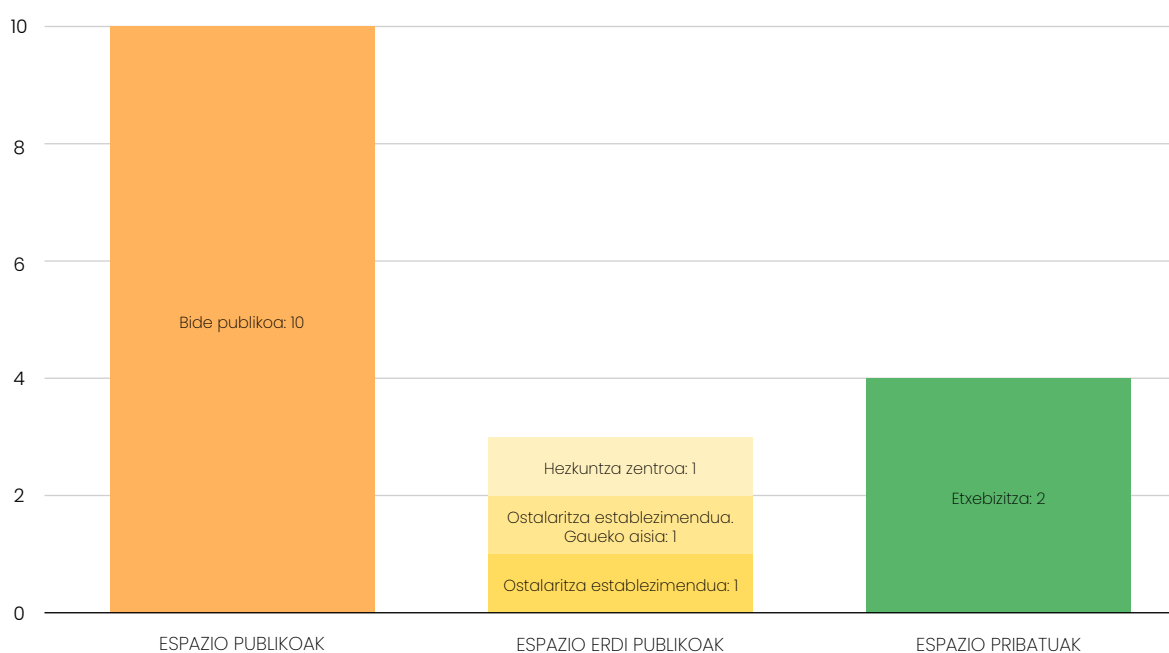
Intzidentziak, guztira, hilabeteka

1. grafikoa

Intzidentziak, guztira, lekuaren eta leku motaren arabera

2. grafikoa

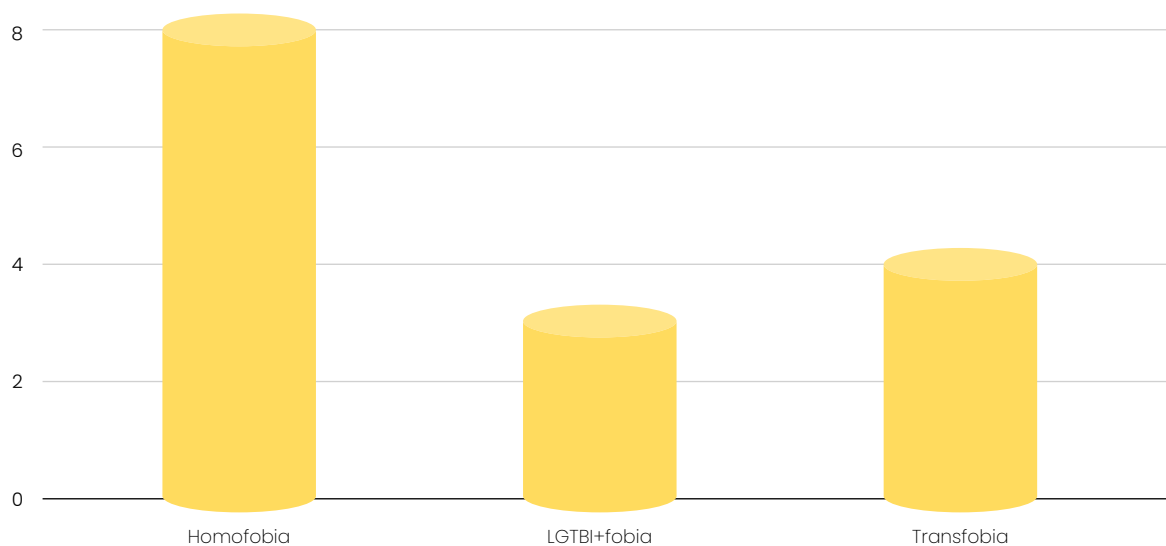
¹¹. Nahasbidea ekar dezaketen grafikoak baino ez dira azaltzen.

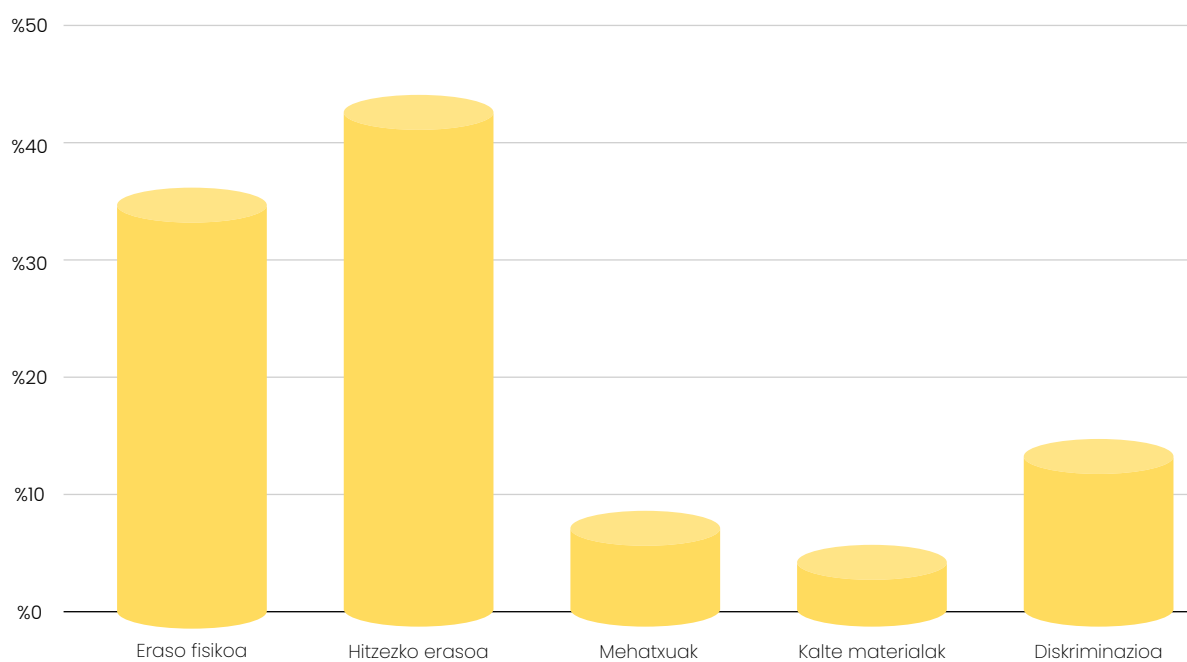
Intzidentziak, guztira, kausaren arabera

3. grafikoa

Intzidentzien ehunekoa, intzidentzia-eraso motaren arabera

4. grafikoa

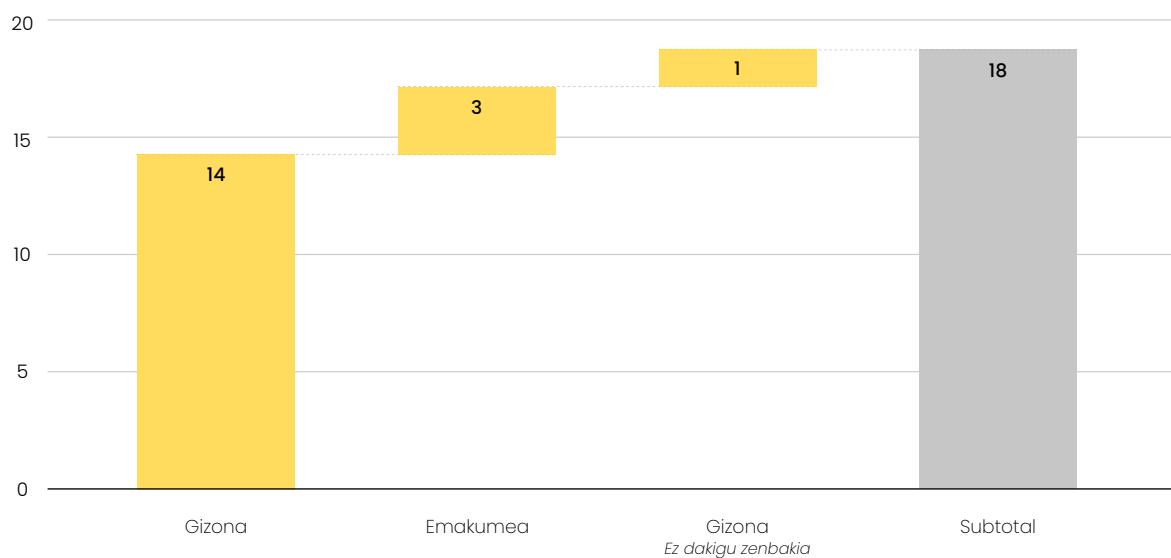

Intzidentziaren egilearen generoa, guztira

Pertsonen arabera kontabilizatuak ¹²

5. grafikoa

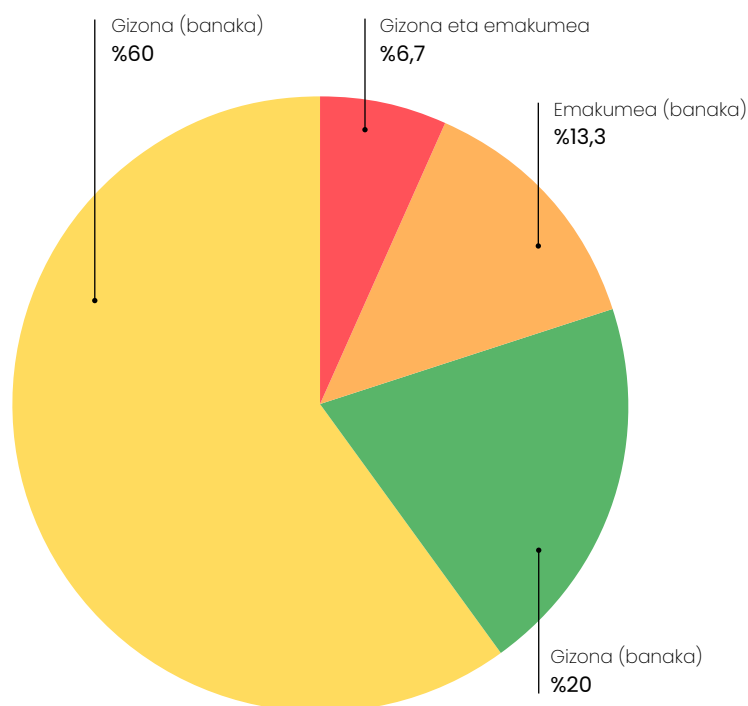

Ehunekoa, egileen generoaren arabera

Kasuen arabera kontabilizatua

6. grafikoa

Erasoa eragin duten 18 pertsonetatik, 14 gizona dira, 3 emakumezkoak eta 1 gizona, baina ez dakigu kopurua (5. grafikoa). Kasuen portzentajeari dagokionez, egoeren % 60an egileak banakako gizona dira, eta egoeren % 20tan taldean jarduten dute. Bestalde, kasuen % 13an emakumeak dira egileak, eta ia % 7an gizona eta emakumeak.

¹². Egile edo biktima kopurua ezagutzen ez den kasuetan, 1 bezala kontabilizatzen da..

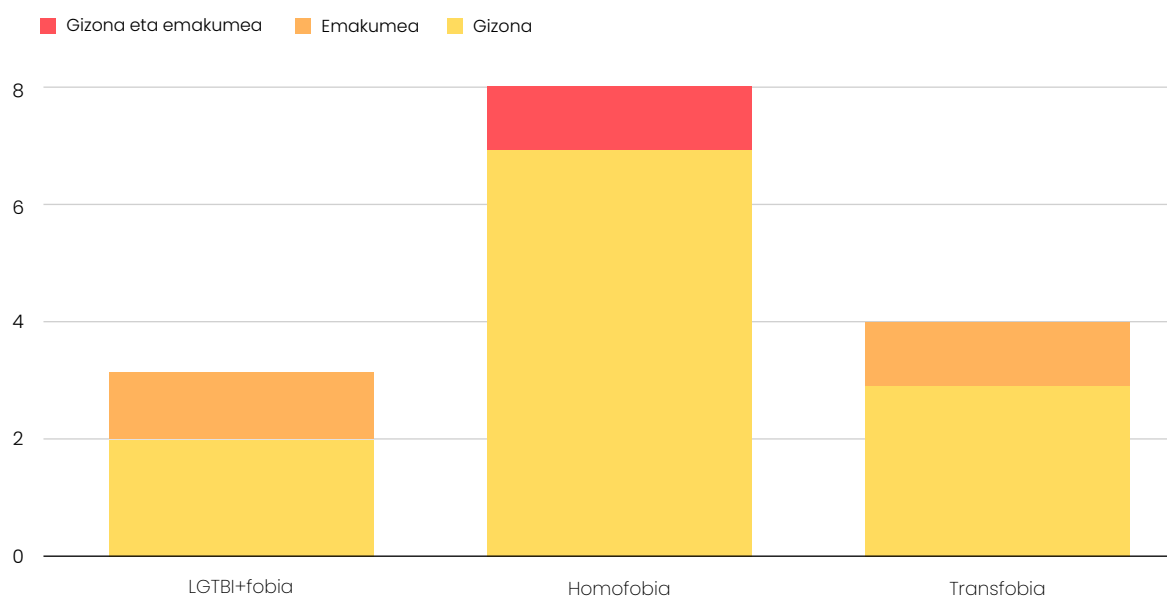

Egilearen generoaren eta kausaren arteko erlazioa

Kasuen arabera kontabilizatua

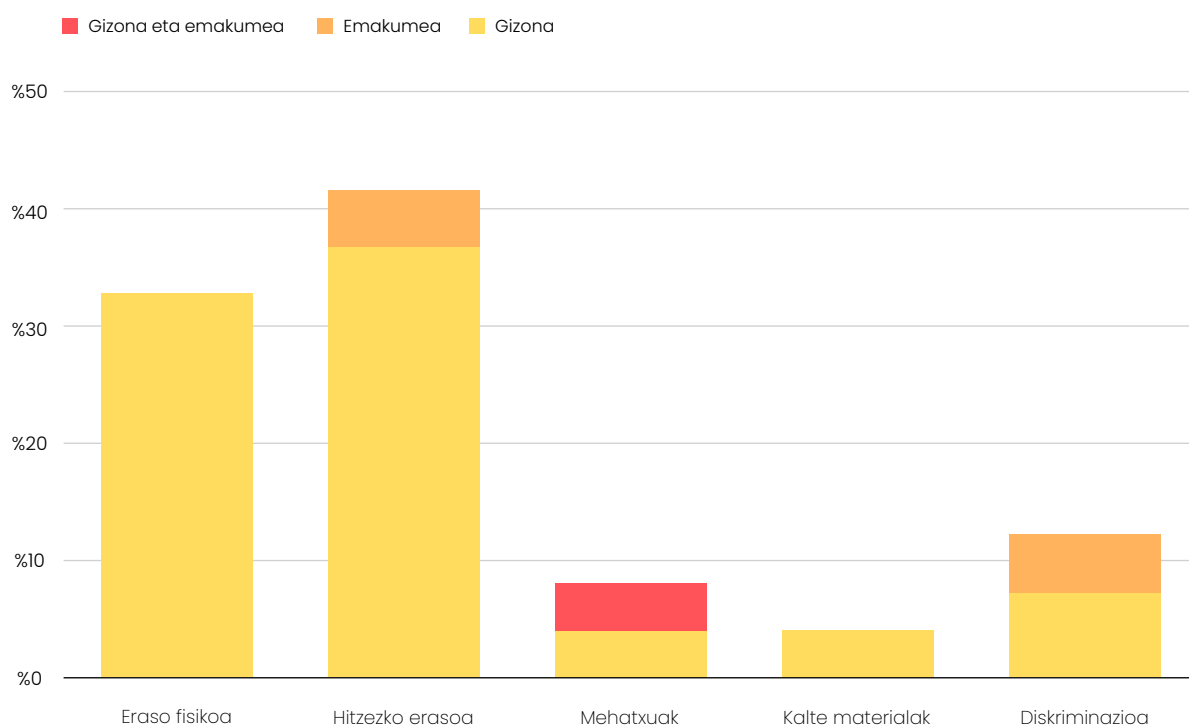
7. grafikoa

Egilearen generoaren eta intzidentziaren tipologiaren arteko erlazioa

Kasuen arabera kontabilizatua

8. grafikoa

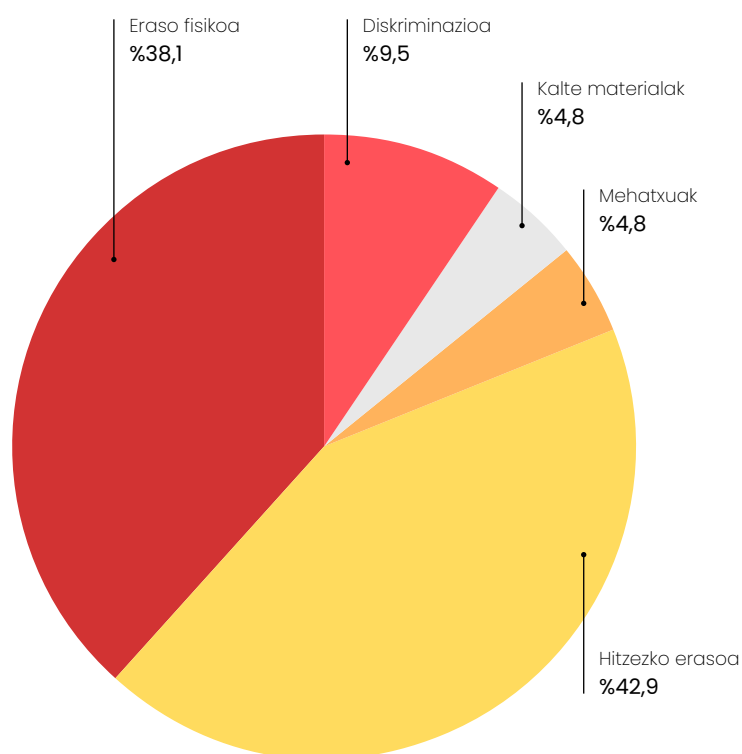

Egile gizonezkoa eta intzidentziaren tipologia

Kasuen arabera kontabilizatua

9. grafikoa

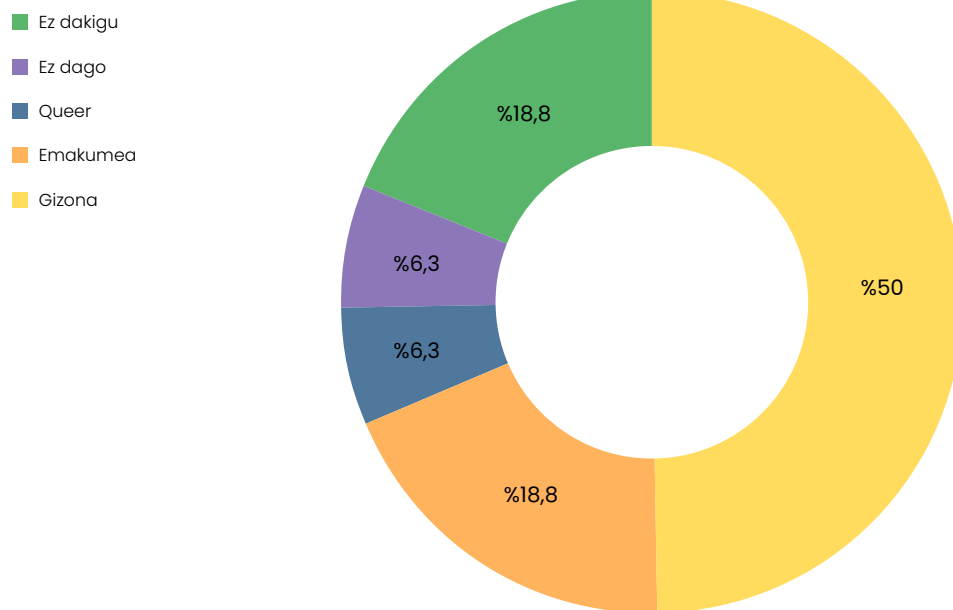
Bi kasu bakarrik daude egilea emakumea dela. Lehenengoan diskriminazio gisa sailkatzen da, eta bigarrenean, berriz, bereizkeria eta hitzezko erasotzat. Mehatxuak egiten dira egileak gizonezkoak nahiz emakumezkoak diren kasu bakarrean.

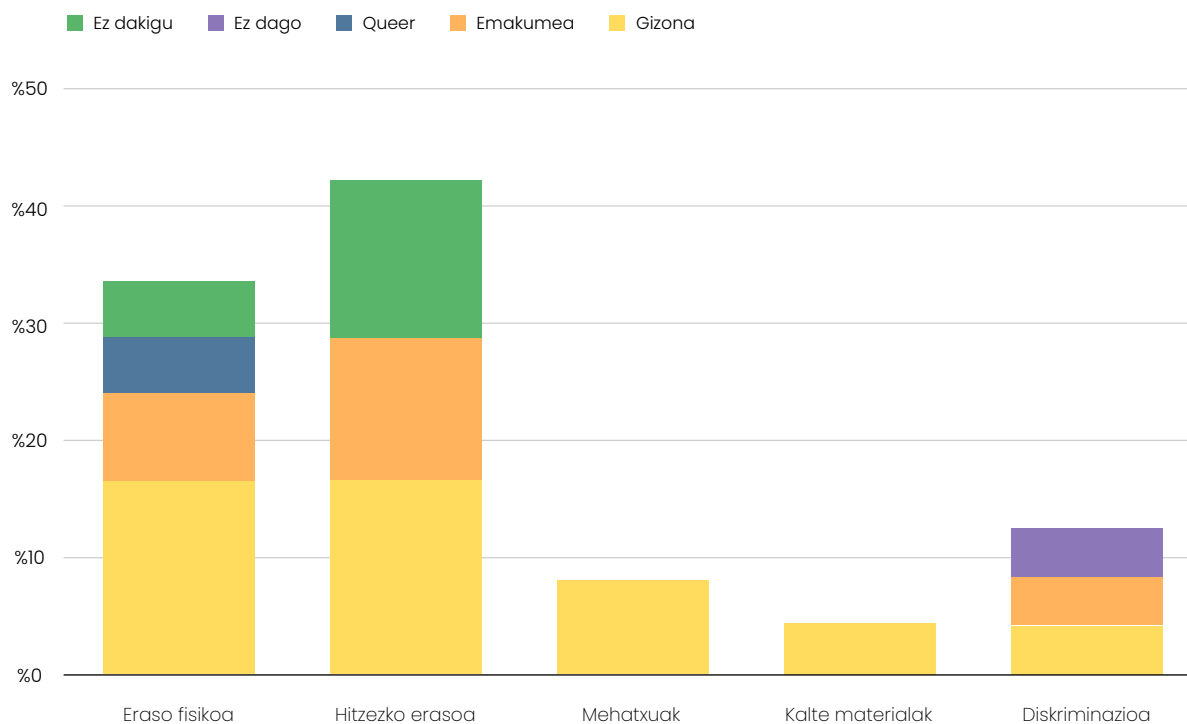
Biktimen generoaren ehunekoa

10. grafikoa

Biktimaren generoaren eta intzidentizaren tipologiaren arteko erlazioa

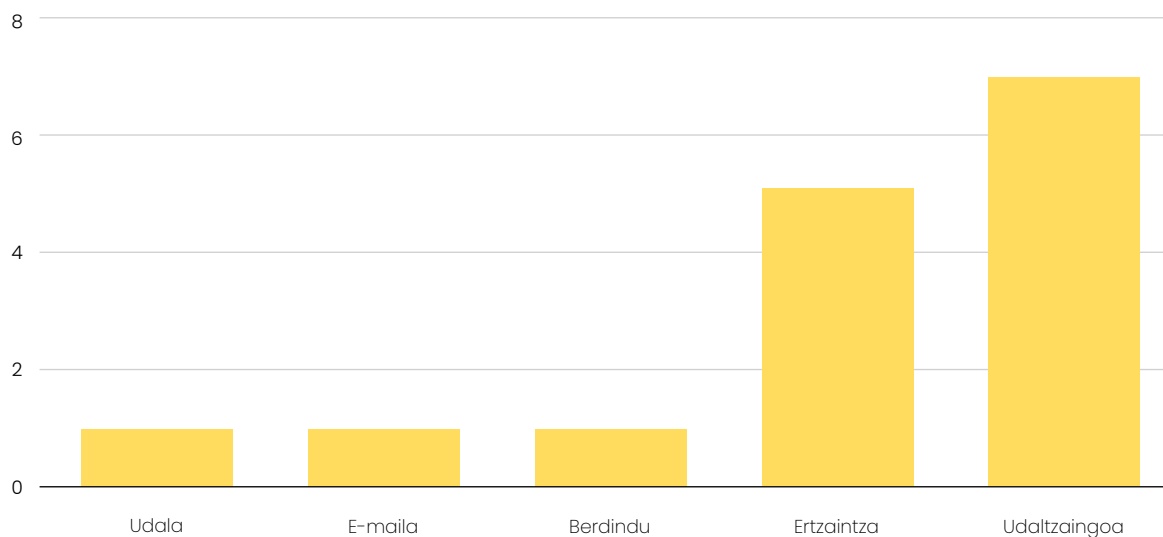
11. grafikoa

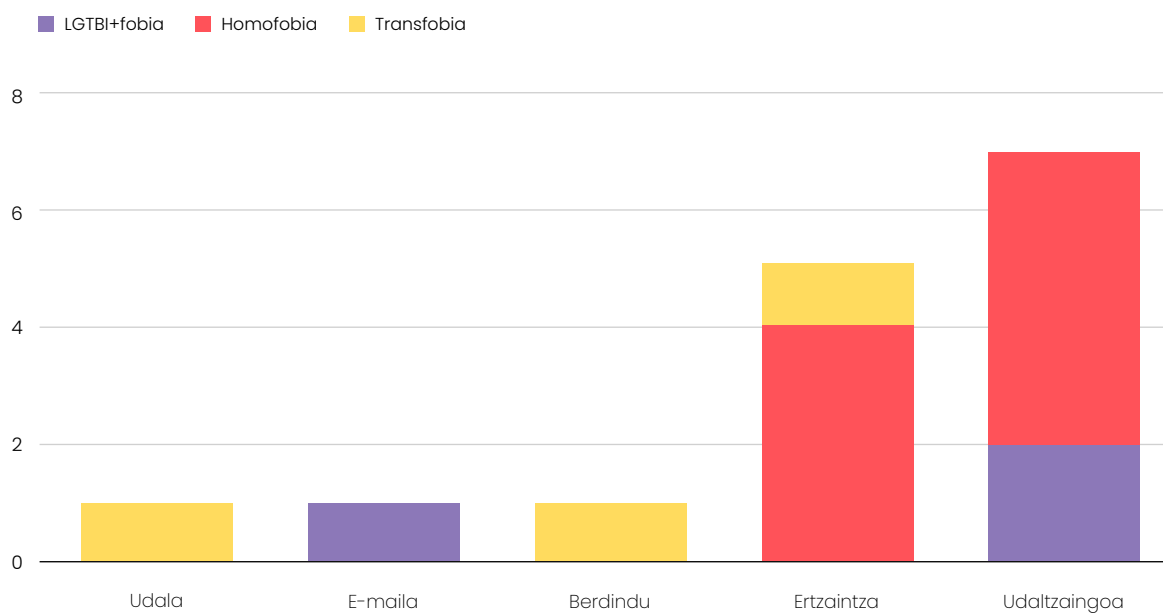
Kausa kopurua, iturriaren arabera ¹³

12. grafikoa

Iturri bakoitzeko intzidentzia kopurua, kausaren arabera

13. grafikoa

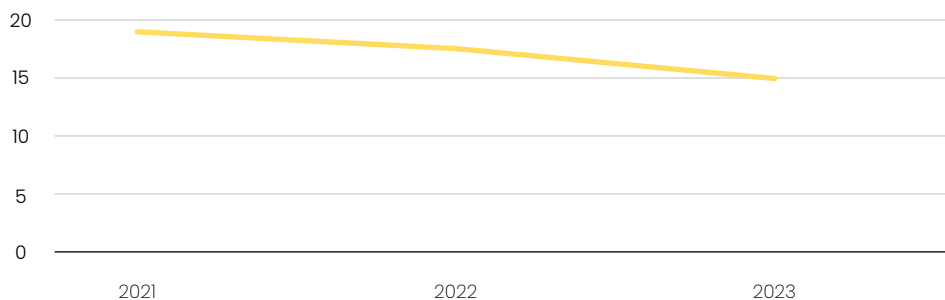
13. 5 iturri bakarrak dute erregistratutako kasuren bat, kontsultatutako 32 iturrietatik.

EMAITZA KONPARATUAK

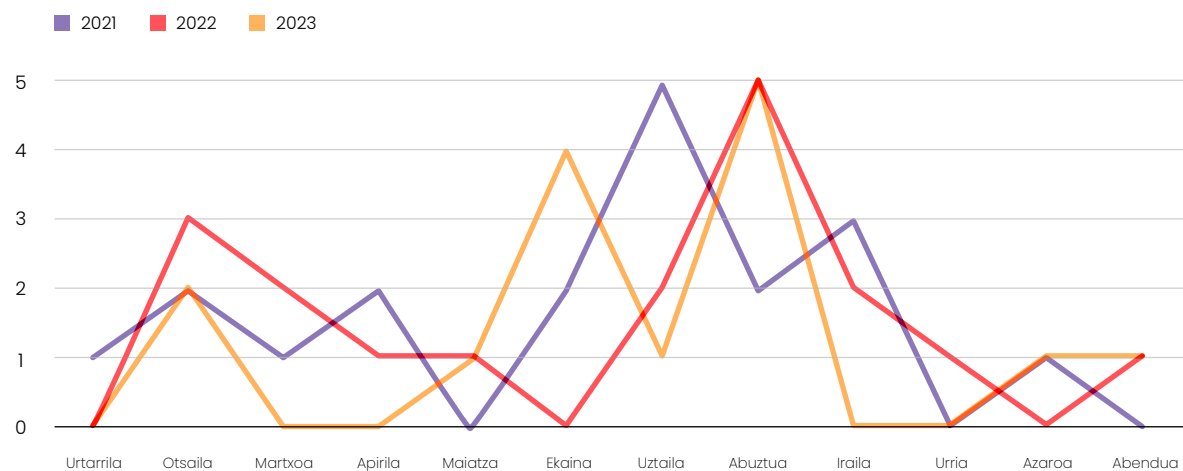
Urtean izandako intzidentzien kopurua: 2021, 2022 eta 2023

14. grafikoa

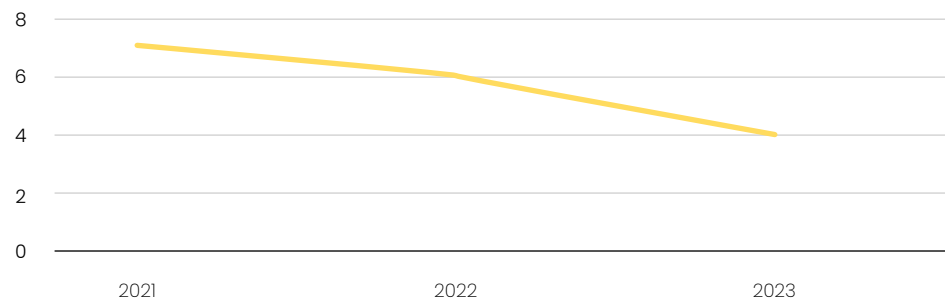
Intzidentzia kopurua, hilaren arabera, 2021ean, 2022an eta 2023an

15. grafikoa

2021, 2022 eta 2023an taldean egindako intzidentzien kopurua

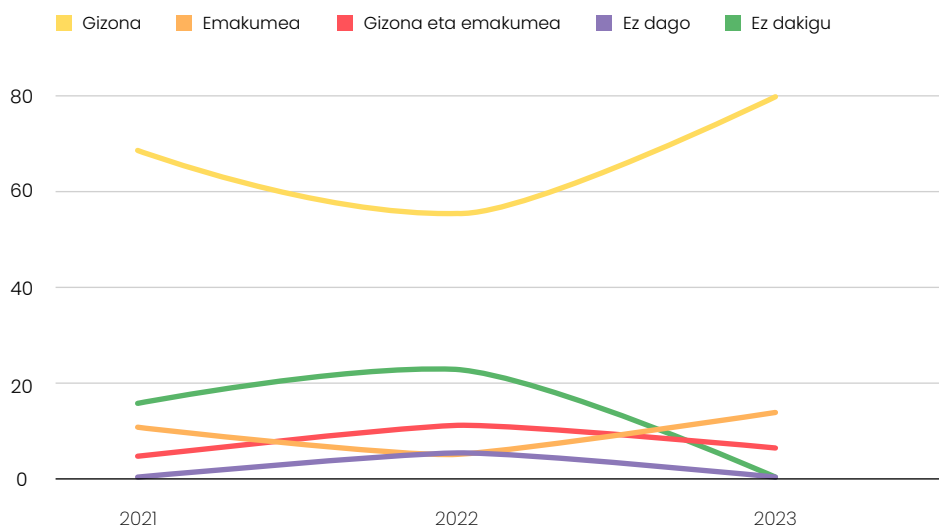
16. grafikoa

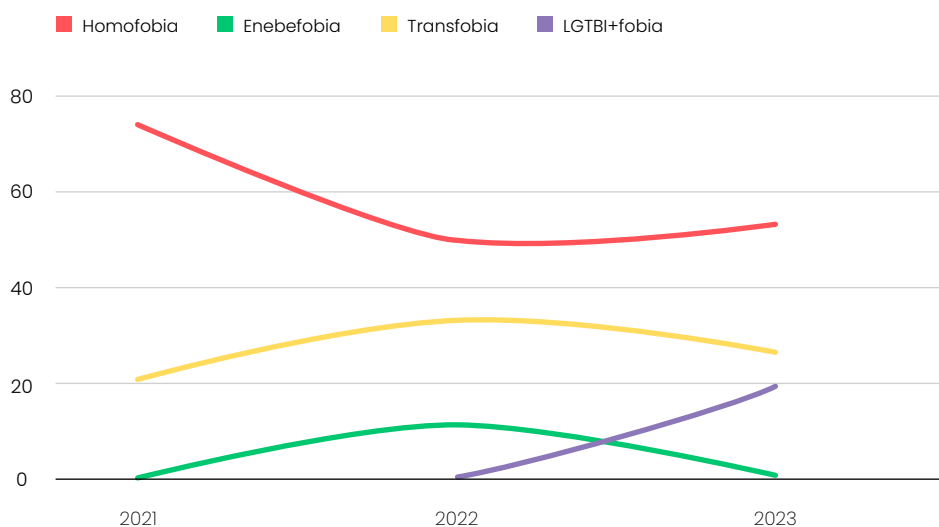
2021, 2022 eta 2023 urteetan izandako intzidentzien ehunekoa, egile(ar)en generoaren arabera

17. grafikoa

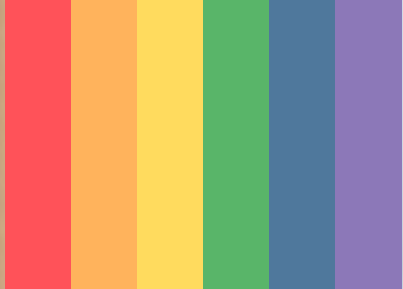
2021, 2022 eta 2023ko intzidentzien ehunekoa, kausaren arabera¹⁴

18. grafikoa

14. Grafikoa argia izan dadin, kasu bakat bat duten kausak ez dira islatzen.

ONDORIOAK

1

Intzidentzia gehien izan dituzten hilabeteak ekaina eta abuztua dira. Hortaz, aurreko txostenean adierazi bezala, esan daiteke nolabaiteko urtarokotasuna dagoela. Otsailean udazkeneko eta neguko gainerako hilabeteetan baino intzidentzia gehiago izaten dira. Argi eta garbi dago udan askoz gehiago izaten direla, baina ez dirudi intzidentzia horiek gaueko esparruekin lotuta daudenik. Beraz, esan dezakegu ugaltzearen arrazoia dela gizarte-interakzioa handiagoa dela udan. Horixe esaten da [Gorrito arrazista, xenofobo, antigitano eta LGBTIfobikoko gertakarien aurrean tokian-tokian jarduteko gida](#). Hala ere, Euskadiko 2022eko gorrito-istiluen txostenean esaten da hori ez dela erreferentziazko aldagairik.

Azterlan honetan erabilitako teknikak mugak ditu, hala nola sare sozialetan gertatutako intzidentziak edo salatu ez direnak islatzeko zailtasuna. Beraz, aipatu behar da beste txosten batzuetan, zeinetan teknika desberdinak erabiltzen diren, hala nola [Ikusguneren VI. Txostenean](#) (2022)¹⁵, ondorio ezberdinak daudela, horien artean: hilabete hotzenak intzidentzia gehien dituzten hilabeteak direla.

Beraz, ondorioztatzen da Donostian uda dela intzidentzia LGBTIfobiko presentzial gehien izaten dituen garaia.

¹⁵. Lehenago izen osoarekin ezaguna: Gasteizen sexu-orientazioaren eta genero-identitatearen aurka izandako gertakariei buruzko txostena. Azterketa horretan erabiltzen diren teknikak ere beren mugak dituzte.

2

Eremu publikoetan, zehazki bide publikoan, gertatzen dira intzidentzia gehien, 15 kasuetatik 10etan. Espazio erdipublikoak batuz gero, 13koa da zifra hori (% 86,7). Ondoren eremu pribatuak daude, hau da, etxeak (% 13,3). Espazioen korrelazio hori, eta bide publikoa lekurik arriskutsuena bezala, 2021/2022 txostenean ere ondorioztatu zen.

3

Homofobia da, oraindik ere, kausarik zabaldiena: 8 kasu daude, hau da, % 53,3. Ondoren, arrakala handiarekin, transfobia 4 kasu daude, hau da, % 26,6. Antzeko datuak aurkeztu zituen [Ikusgunek 2022ko txostenean](#): 10 kasu homofobia, 5 transfobia eta 1 LGBTIfobia. Beraz, esan dezakegu EAEko bi hiriburutako joerak antzekoak direla.

4

Intzidentzien % 42an ahozko erasoak jasotzen dira. Eraso-mota zabaldiena da, nahiz eta batzuetan begi-bistakoa den "marikoi" iraina nagusitasun zisheterosexual mekanismo gisa erabiltzen dela, eta ez biktimekiko/biktimekiko elementu iraingarri gisa. Ondoren datoz eraso fisikoak (% 33,3), diskriminazioa (% 12,5) eta mehatxuak (% 8,3). Beraz, intzidentzia gehienak eraso zuzenak dira¹⁶. Nabarmenezkoa da gertakarien herenean eraso fisiko bat gertatzen dela. Datu hori pixka bat handitu da 2021/2022ko txostenarekin alderatuta, % 29koa izan baitzen. Hala ere, tipologiaren korrelazioa antzekoa da, eta hitzeko erasoak ohikoenak dira, eta, ondoren, eraso fisikoak.

¹⁶. Adierazi behar da eraso berean hainbat eraso mota gerta daitezkeela, eta, beraz, % 100 baino gehiago.

5

15 egoeretan, 18 pertsonak eragiten dute intzidentzia edo erasotzaileak dira; izan ere, banaka nahiz binaka aritzen dira. **Gertaera edo eraso gehienak gizonek egiten dituztela** ondorioztatzen da, gertakarien % 80 baino gehiago izaten baitira. Alde horretatik, ondorioztatzen da maskulinitasunaren eredu hegemonikoa funtsezko faktorea dela.

2021/2022ko txostenean, emakume erasotzaileak espektro homofoboan zeuden batez ere; oraingoan, aldiz, homofobian eta transfobian, baita LGBTI+fobian ere. Gizonezko erasotzaileen kasuan, arrazoi nagusia homofobia da, eta atzetik datoz transfobia eta LGBTI+fobia.

Hitzeko erasoak da gizonek gehien eragiten duten eraso-mota, eta, antzeko kopuruan, eraso fisikoak. Emakumeek ez dute eraso fisikorik egiten.

6

Kasuen % 50ean biktimaren generoa gizona da, % 18an emakumea eta % 6,3an disidentea (Trabestiak). Biktimak, gehienetan, bakarrik edo bikotekidearekin egoten dira. Aipatzekoa da 2023ko kasuen % 25ean ez dagoela edo ez dakigula biktimaren generoa; beraz, ezin da esan datu hori asko aldatu denik aurreko txostenarekin alderatuta.

Emakumeak eta gizonak erasotzeko moduari dagokionez, ez dago ia alderik.

7

Donostiako Udaltzaingoa da kasu gehien ematen dituen iturria, eta atzetik Ertzaintza. Garrantzitsua da esatea salaketa bat bera ere ez dela errepikatzen agente edo zerbitzu desberdinetan, hau da, salaketa jartzen duen pertsonak errekurso bakar batean jartzen du. Bestalde, 2023an, hedabideek ez dute intzidentzia LGBTI+fobikoko berri eman hirian.

Deigarria da txosten bakoitzean intzidentziak izan dituzten iturrien kopurua. 2021/2022koan, 10 baliabidek zuten kasuren bat; 2023an, ordea, 5 iturrik bakarrik zuten zerbait erregistratua. Hala ere, nabarmentzekoa da intzidentzia LGBTI+fobikoen kopuru osoa antzekoa dela hiru urteetan.

Ondorioztatzen da mota honetako azterlanak, iturri anitz dituztenak, bai instituzionalak bai sozialak, beharrezkoak direla, diziplina antzeko entitateetan erregistratutako intzidentziak biltzen baitituzte, errealitate osoagoa islatuz. Adibidez, Euskadiko gorroto-gertakarien txostenean erabilitako datuak Ertzaintzak eta Eraberean sareak jasotakoak dira. Bi iturri horiek 5 intzidentzia dituzte Donostian 2022an, eta 2021ean, berriz, 2. Hala, azterketa horren arabera, LGBTI+ kolektiboarekiko gorroto-delituak nabarmen handitu ziren hirian, bikoitza baino gehiago, baina, 2021/2022ko txostenean frogatu zen bezala, bi urte horietan gertakari LGBTI+fobikoen kopurua, 19 eta 18 hurrenez hurren, antzekoa erregistratu zen.

Halaber, sarreran azaldu den bezala, kontuan hartu behar da infrasalaketaren fenomenoa. Europar Batasuneko Oinarritzko Eskubideen Agentziaren arabera, % 80 - % 90ra irits daiteke ¹⁷. Beraz, urtean izan diren 15 kasuez gain, ziurrenik, Donostian, askoz ere intzidentzia, eraso, diskriminazio eta gorroto-delitu gehiago izan dira, motibazio LGBTI+fobikoa dutenak. Hain zuzen, [Donostiako LGBTI+ errealitateari buruzko txostenari](#) (2023) erreparatzen badiogu, inkestari erantzun zioten 254 LGBTI+ pertsonetatik, % 76,4k adierazi du azken 5 urteetan diskriminazioaren bat jasan duela. Horrek esan nahi du 194 LGBTI+ pertsonak intzidentzia bat bizi izan dutela hirian, eta hiruko erregela erraz bat aplikatuz gero, hurbilketa gisa, urteko ia 39 diskriminazio gertatzen direla batez beste esan nahiko luke. Horrela, agerian geratzen da erasoak jasaten dituzten pertsona asko ez direla inongo erregistrotara joaten.

17. Hala esaten da «Gasteizen sexu-orientazioaren eta genero identitatearen aurka izandako gertakariei buruzko V. urteko txosten»ean (2021). Infrasalaketari buruzko informazio gehiago nahi izanez gero, gorroto-delituak Espainian izan duten bilakaerari buruzko txostena ere kontsulta daiteke, bai 2021koan bai 2022koan.

Ondorioak 2021, 2022 eta 2023

Gertakarien kopurua antzekoa da, baina jaitsiera txiki bat izan da: 19tik 2021ean, 15era 2023an. Era berean, aipatu den bezala, erasoak goranzko joera du udan.

Taldeko erasoak gizon taldeek edo gizon eta emakume bikoteek egiten dituzte. Hala ere, 2021etik 2023ra, **pertsona batek baino gehiagok egindako erasoak** 7 kasutik 4ra **jaitsi dira**. Gainera, 2021ean talde handietatik bikoteetara aldatu da (2023), eta horrek egileen kopurua nabarmen murriztea ekarri du.

Era berean, **gertakarien egileak gizonak dira oraindik ere**, 2023an % 80 kasuen egileak izatera iritsi dira. Aipatzekoa da 2023ko intzidentzia guztietan autorearen generoa erregistratzea lortu dela, aurreko txostenean ez bezala.

Aurreko urteetan baino % 20 gutxiago izan arren, **homofobia da oraindik ere kausarik zabalduena**. Jaitsiera horrek homofobia eta transfobia kasuak hurbiltzen ditu; izan ere, transfobia bigarren arrazoia bezala mantentzen da, eta ez du hain nabarmen gutxitu. LGBTI+fobia kasuak, oro har, gorrotozko diskurtsoen zabalpenarekin lotzen dira.

Beraz, datuak antzekoak dira, oro har, eta oraindik goiz da joerak baieztatzeko.

GOMENDIOAK

Gomendio hauek Donostiako Udalaren eskumenekoak dira, baina beste erakunde eta entitate askok ere sustatu ditzakete. Iradokizunak hiru ardatzetan banatzen dira: ikertzea, prebenitzea eta erantzutea.

Ikertzea

1

Donostian, urtero edo bi urtean behin, intzidentzia LGTBI+fobikoen txostena egiten jarraitzea.

Horrela, erregistratzeko eta biltzeko sistema hobetu ahal izango da; izan ere, Ikusgunek eta EHUko Giza Eskubideen eta Botere Publikoen UNESCO Katedrak¹⁸ adierazten duten bezala, ikerketak errepikatuz metodoa hobetzen da, errealitatea fideltasun handiagoz islatzea lortuz eta, ondorioz, eragiteko gaitasun handiagoa garatuz. Bestalde, txosten hori egiten jarraitzeak balioko du hirian LGTBI+fobiari pultsua hartzeko, epe ertain-luzeko joerak aztertuz eta ezartzen diren neurriek eragiteko duten gaitasuna egiaztatuz.

Lehenengo neurri gisa, 3. eranskineko txantiloia bidez, datuak biltzeko sistema bateratu bat sortzea proposatzen da. Txosten honetarako kontsultatutako edozein eragileri bidali dakiok edo, bestela, Donostiako Udaleko Giza Eskubideen Negoziatuari. Negoziatuaren kasuan, komeni da postontzi bat jartzea herritarren eskura, intzidentziak hara bidaltzeko. Aldez aurretik ezagutzera eman beharko litzake eta erreferente bihurtu.

2

Honako gai hauetan sakonduko duten **ikerketa espezifikokoak sustatzea:**

- Transexualitate-egoeran dauden pertsonen gizarte eta lan egoera, bereziki emakume transena*¹⁹.
- Hiritarrek LGTBI+fobiarekiko dituzten pertzepzioen inguruan eta intzidentziak edo eraso LGTBI+fobikoak ikusten dituzten donostiarren erreakzioak.
- Xehetasun handiagoz aztertzea LGTBI+fobia: adin-tarteak, asteko egunak, hiriko erreferenteen adierazpen LGTBI+fobikoak, bilaketa aktiboa sare sozialetan...

18. Ikusgune behatokiari dagokio Gasteizen LGTBI+fobia dela-eta izaten diren intzidentzien txostenak egitea, urtero, eta EHUko Katedrari, berriz, Euskadin izaten diren gorroto-istiluen txostenak.

19. 2022ko ekainaren 23an onetsia, Udalbatzaren ohiko bilkuran.

Prebentzioa eta arreta

Udal-estrategia bat garatzea, LGTBI+fobiaren prebentzio- eta arreta-prozesuak ezarriko dituen, martxan dauden tresna, baliabide eta zerbitzuekin eraginkortasunez artikulatuz. Horretarako, LGTBI+ politika-plan global bat ²⁰ sortzea proposatzen da, aurreko alderdi hori barne hartuko duena, ikuspegi interseksionala ²¹ izango duena eta hainbat zuzendaritzetan zeharkatuko dena, hala nola gizarte-ekintza, hirigintza jasangarria, osasuna eta ingurumena, lehendakaritza... ²² Adituekin eta disidentzia sexualen aldeko gizarte-mugimenduetako eragile estrategikoekin batera egitea proposatzen da. Alde horretatik, ezinbestekoa izango da gaiari lotutako eragile anitzeko espazioak bultzatzea. Era berean, plana diseinatzeaz gain, jarraipen-batzorde bat sortzea gomendatzen da. Beraz, LGTBI+fobiaren aurkako udal-estrategia LGTBI+ politika-planean sartzea proposatzen da.

LGTBI+fobiaren PREBENTZIOAREN esparruan, honako ekintza espezifiko hauek gomendatzen dira:

- ✓ **Udal-administrazioan azkar eta modu egokian ezartzea** [otsailaren 15eko 4/2024 Legea](#), [persona transak genero-identitateagatik ez baztertzeari eta haien eskubideak aitortzeari buruzkoa](#), izaera autonomikoa duena, bai eta [trans pertsonen benetako berdintasun eraginkorrari eta LGTBI+ pertsonen eskubideak bermatzeari buruzko otsailaren 28ko 4/2023 Legea](#) ere, estatu mailakoa. Alde horretatik, funtsezkoa izango da Udalaren eskumeneko alderdiei kasu egitea.
- ✓ **Mezu instituzionalen bidez, maskulinitatea deseraikitzen saiatzea**, gizonezko erreferente berriak babestuz eta **aniztasuna defendatuz**.
- ✓ **Sexu eta genero aniztasunari buruzko prestakuntza etengabe ematea** Udalar ²³ lotutako sail, enpresa publiko eta erakundeetako langile publikoei. Udalak diruz lagundutako zerbitzuak sartzea proposatzen da ere bai.
- ✓ Jarrera LGTBI+fobikoak eta matxistak baztertzeko **ahaldunak diren testuinguruak sortzea** (komunitateak, establezimenduak, jaiak, kultura-guneak...).
- ✓ **Sentsibilizazio-kanpainak egitea gune estrategikoetan** (bide publikoa lehenestea iradokitzen da), egiturazko kausetan ²⁴ arreta jarritz eta, batez ere, **erasotzailearen ohiko profileraz zuzendutak. Erasoen aurrean, erantzukizunaz kontzientziatzeko kanpainak** egitea, eta oinarritzeko arreta-jarraibideak ezagutaraztea: defentsa; biktimari laguntzea, salaketa jarri nahi duen ala ez kontuan hartu gabe, eta intzidentziaren berri ematea. Halaber, beharrezkoa litzake kanpainak egitea **LGTBI+ pertsonen eskubideei eta zerbitzuei buruzko informazioa** emateko; izan ere, Ikuspegiren arabera (2022), adibidez, biztanleriaren % 5ek baino ez du ezagutzen Eraberean sarea.

20. 2022ko ekainaren 23an onetsia, Udalbatzaren ohiko bilkuran.

21. LGTBI+eko pertsonak genero, jatorri, kultura, egoera administratibo eta aniztasun funtzional desberdinetakoak direla nabarmendu behar da. Dibertsitate funtzionalaren eta LGTBI+-en arteko loturari dagokionez, Nazio Batuetako Ezgaitasuna duten Pertsonen Eskubideei buruzko Batzordeak publikatutako [Ohar orokorra Zbk. 5 \(2017\)](#), [modu independentean bizitzeko eta komunitatean parte-hartzeko eskubideari buruzko](#) testua irakurtzea gomendatzen da (60. paragrafoa).

22. "Breaking down silos" metodologia.

23. 2022ko ekainaren 23an onetsi zen, Udalbatzaren ohiko bilkuran, lehen aipatutako Europako Ekonomia eta Gizarte Batzordearen irizpenaren 1.8 puntuan gomendatzen den bezala.

24. Irakurketa gomendagarria.

LGTBI+fobiaren ARRETAREN esparruan, honako ekintza espezifiko hauek gomendatzen dira:

- ✓ Ibilbide judizialik ez duten, baina eragindako kaltea konpontzen eta/edo LGTBI+ bizitzen kalitatea hobetzen lagun dezaketen intzidentzien gaineko **gizarte-mobilizazioak ahalbidetzea eta laguntzea**.
- ✓ Intzidentziaren salaketa edo erregistroa sustatzea LGTBI+ erakundeetan edo komunikabideetan.
- ✓ **Eusko Jaurlaritzak EAEko udalentzat egindako [Gorrito arrazista, xenofobo, antigitano eta LGTBIfobikoko gertakarien aurrean tokian-tokian jarduteko gidaren edukia egokitzea](#)**. Dokumentu honetan aipatzen den bezala, garrantzitsua da egokitzapen hori prebentziozko politika publikoekin osatzea, hala nola tokiko planarekin. Bestalde, prozesu hori arloko eragile estrategikoekin batera egitea gomendatzen da, bai pribatuekin bai publikoekin batera, adibidez txosten honetarako kontsultatutako eragileekin batera, zerbitzuak ez bikoizteko eta baliabideak eraginkortasunez erabiltzeko.
- ✓ **Udal-zentroen** funtzionamenduan **LGTBI+fobiari aurre egiteko arauak eta jarduketa-protokoloak sustatzea**, biktima erdigunean jarrita ²⁵.
- ✓ **Eraberean-en gida erreferentziatzen hartzea** [Tratu-berdintasuna eta diskriminaziorik eza - Oinarrizko gida](#) izeneko, eta gertutik jarraitzea [Gorrito-istiluen kontra borrokatzeko Espainiako II. Ekintza Plana](#). Plan horrek honelako ekimenak jasotzen ditu, besteak beste: OSCE-ODIHRk ²⁶ eta Gorrito Istiluen kontra Borrokatzeko Bulego Nazionalak garatutako jarduera onen bilduma bat egitea, Gorrito delituen biktimentzat Espainian dauden egitura eta zerbitzu nazionalen ebaluazioa izeneko lantegia oinarri hartuta. EStAR proiektua.

Amaitzeko, gomendio horietaz gain, garrantzitsua da kontuan hartzea Donostiako LGTBI+ taldeak azken bi urteetan egin dituen eskaerak, hala nola kontsumotik urrun dauden aisialdi-eremuak; etxebizitzarako eskubidea; autokudeaketarako gaitasuna; autozainketa, borroka eta eraldaketa sareak sortzeko tokiak eskaintzea, etab. Proposamen horietako batzuk [hiriko \(2023\) LGTBI+ errealitateen txosteneko](#) gomendioen atalean jaso dira.

Beraz, [LGTBIQ Pertsonen Berdintasunerako Estrategiarako Europako Ekonomia eta Gizarte Batzordearen 2020-2025](#) irizpenak gomendatzen du, 3.4 puntuan, mundu osoan LGTBI+ pertsonen berdintasunaren aldeko mugimenduaren lidergoa sustatzea. Halaber, [Nazio Batuen sexu-orientazioko eta genero-identitateko indarkeriaren eta diskriminazioaren aurkako babesari buruzko Aditu Independentek](#) ²⁷ jardunbide egokitzat jotzen ditu Malta, Kanada, Costa Rica eta Estatu Batuetako kasuak. Kasu horietan, tokiko gizarte zibileko LGTBI+ pertsonen ordezkariak parte hartu zuten sexu- eta genero-aniztasunari lotutako legedia diseinatzen eta sortzen.

25. 2022ko ekainaren 23an onetsia, Udalbatzaren ohiko bilkuran.

26. Erakunde Demokratikoen eta Giza Eskubideen Bulegoa.

27. A/74/181 Sexu-orientazioko edo genero-identitateko diskriminazio eta indarkeriaren aurkako babesaren testua irakurtzea gomendatzen da.

ERREFERENTZIAK

- **4/2023 Legea, otsailaren 28koa, trans pertsonen benetako berdintasun eraginkorrerako eta LGBTI pertsonen eskubideak bermatzeko**

Estatuko Aldizkari Ofiziala, 51, 2023ko martxoaren 1ekoa.

<https://www.boe.es/eli/es/l/2023/02/28/4>

- **4/2024 Legea, otsailaren 15ekoa, pertsona transak genero-identitateagatik ez baztertzeari eta haien eskubideak aitortzeari buruzkoa**

Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkaria, 44, 2024ko otsailaren 29koa.

<https://www.legegunea.euskadi.eus/eli/es-pv/l/2024/02/15/4/dof/eus/html/>

- **Donostiako Udala**

39. akta, Udalbatzaren 2022ko ekainaren 23ko bilkurarena.

[https://www.donostia.eus/secretaria/asuntospleno.nsf/vListadold/CAB32238C0B403A6C1258861002DA026/\\$file/ac20220623-39.pdf](https://www.donostia.eus/secretaria/asuntospleno.nsf/vListadold/CAB32238C0B403A6C1258861002DA026/$file/ac20220623-39.pdf)

- **Donostiako Udala (2023)**

Donostian LGBTI+fobiarekin lotuta izandako intzidentziei buruzko txostena 2021/2022.

[https://www.donostia.eus/info/ciudadano/ddhh_actividades.nsf/voWebContenidosId/9A4CA4943A701A6EC125898E003F963C/\\$file/LGTBI+FOBIA%20DSS_euskera.pdf](https://www.donostia.eus/info/ciudadano/ddhh_actividades.nsf/voWebContenidosId/9A4CA4943A701A6EC125898E003F963C/$file/LGTBI+FOBIA%20DSS_euskera.pdf)

- **Donostiako Udala (2023)**

Donostiako LGBTI+ errealitatei buruzko txostena.

[https://www.donostia.eus/home.nsf/0/6FD035D282DC39E2C1258AB300408D03/\\$file/Donostiako%20LGTBI%2B%20errealitatei%20buruzko%20txostena%202023.pdf](https://www.donostia.eus/home.nsf/0/6FD035D282DC39E2C1258AB300408D03/$file/Donostiako%20LGTBI%2B%20errealitatei%20buruzko%20txostena%202023.pdf)

- **Espainiako Gobernua, Barne Ministerioa (2022)**

Espainian gorroto-delituak izan duten bilakaerari buruzko txostena 2021.

https://www.interior.gob.es/opencms/pdf/archivos-y-documentacion/documentacion-y-publicaciones/publicaciones-descargables/publicaciones-periodicas/informe-sobre-la-evolucion-de-los-delitos-de-odio-en-Espana/Informe_evolucion_delitos_odio_Espana_2021_126200207.pdf

- **Espainiako Gobernua, Barne Ministerioa (2023)**

Espainian gorroto-delituak izan duten bilakaerari buruzko txostena 2022.

https://www.interior.gob.es/opencms/export/sites/default/galleries/galeria-de-prensa/documentos-y-multimedia/balances-e-informes/2022/Informe_Evolucion_delitos_odio_2022.pdf

- **Espainiako Gobernua, Barne Ministerioa (2021)**

II. Gorroto delituen aurka borrokatzeko ekintza-plana (2022-2024).

https://www.lamoncloa.gob.es/consejodeministros/resumenes/Documents/2022/120422_II_Plan_Accion_contra_delitos_odio.pdf

- **Europako Ekonomia eta Gizarte Komitea (2021)**

Batzordeak Europako Parlamentuari, Kontseiluari, Europako Ekonomia eta Gizarte Komiteari eta Eskualdeetako

Lantaldeari – Berdintasunaren Batasunari egindako komunikazioari buruzko irizpena: LGBTIQ pertsonen berdintasunerako Estrategia 2020-2025.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=CELEX%3A52021AE0006>

- **Eusko Jaurlaritzaren Berdintasun, Justizia eta Gizarte Politiketako Saila eta Biltzen (2022)**

Gorrito arrazista, xenofobo, antigitano eta LGBTIfobikoko gertakarien aurrean tokian-tokian jarduteko gida.

https://www.euskadi.eus/contenidos/proyecto/giza_eskubideak_plana01/eu_def/adjuntos/Guia-de-actualizacion-local-EUSK-WEB.pdf

- **Eusko Jaurlaritzaren Berdintasun, Justizia eta Gizarte Politiketako Saila eta Eraberean (2020)**

Tratu-berdintasuna eta diskriminazioarik eza - Oinarrizko gida.

https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/eraberean_guiabasica/eu_observat/adjuntos/ERABEREAN_GIDA.pdf

- **Eusko Jaurlaritzaren Segurtasun Saila eta EHuko Giza Eskubideen eta Botere Publikoen UNESCO Katedra (2023)**

Txostena: gorrito-istiluak Euskadin 2022.

<https://www.ertaintza.euskadi.eus/lfr/documents/62335/7636504/Euskadiko+Gorrito+gertakarien+txostena.pdf/d98ae7a3-5a8a-a78f-9ee6-69e2b0ebb8cf?t=1681467694419>

- **Ikusgune, Gasteizko LGTBI+fobiaren aurkako Behatokia (2022)**

Gasteizen sexu-orientazioaren eta genero-identitatearen aurka izandako gertakariei buruzko V. txostena (2021).

<https://ikusgune.eus/files/2022/05/informe-2021-eusonline.pdf>

- **Ikusgune, Gasteizko LGTBI+fobiaren aurkako Behatokia (2023)**

VI Ikusgune txostena. LGTBI+fobiaren egoera Gasteizen 2022.

<https://ikusgune.eus/files/2023/05/informe-2022-euskeraz-interactivo.pdf>

- **Ikuspegi (2022)**

Neurtu 2021. EAEko aniztasunari buruzko barometroa: sexu- eta genero-aniztasunarekiko pertzeptzioak eta jarrerak.

<https://www.ikuspegi.eus/documentos/neurtu/2021/neurtu2021eus.pdf>

- **Kualitate lantaldea eta Aldarte Elkartea (2018)**

Desirak plazara. Desirak plazara. Gasteizko LGTBI herritarren errealitatei buruzko diagnostikoa. Gasteizko Udala.

<https://www.vitoria-gasteiz.org/docs/wb021/contenidosEstaticos/adjuntos/eu/95/11/79511.pdf>

- **Nazio Batuak - Asanblada Orokorra (2019)**

A/74/181 Sexu-orientazioko edo genero-identitateko diskriminazio eta indarkeriaren aurkako babes.

<https://undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=A%2F74%2F181&Language=E&DeviceType=Desktop>

- **Nazio Batuak - Giza Eskubideen Kontseilua (2018)**

A/HRC/38/43 Sexu-orientazioko edo genero-identitateko indarkeriaren eta diskriminazioaren aurkako babesari buruzko Nazio Batuen Aditu Independentearen txostena.

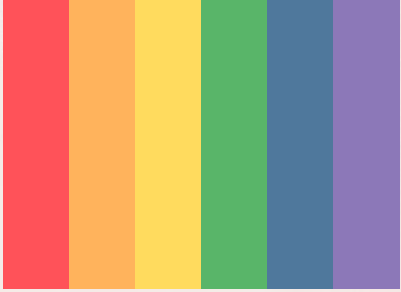
<https://undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=A%2FHRC%2F38%2F43&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False>

- **Nazio Batuak - Ezgaitasuna duten Pertsonen Eskubideei buruzko Batzordea (2017)**

Ohar orokorra Zbki. 5 (2017), modu independentean bizitzeko eta komunitatean parte-hartzeko eskubideari buruzkoa.

<https://undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=CRPD%2FC%2FGC%2F5&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False>

ERANSKINA

1. GLOSARIOA

LGTBI+ari lotutako kontzeptuak

Bitarra (sistema)

Giza generoak bi modutan (maskulinoa eta femeninoa) soilik existitzen direla eta horiek jaiotzean esleitzen direlako ideia sustatzen duen sistema. Gizarte batek pertsonak gizon eta emakumeetan oinarritutako rol, identitate eta atribuetan hierarkikoki nola banatzen dituen deskribatzeko ere erabiltzen da kontzeptua.

Bollera

Lesbiana esateko ere erabiltzen da termino hori, baina, hark ez bezala, konnotazio politikoa egozten zaio. Era berean, emakume-identitate aldentzeko identitate-kontzeptu gisa erabiltzen da.

Zisexuala / Zisgeneroa

Jaiotzean egungo kanon sozialen arabera esleitutako generoarekin identifikatzen den pertsona, hau da, bulbarekin jaio eta emakume gisa identifikatzen dena eta zakilarekin jaio eta gizon gisa identifikatzen dena.

Zisheteronormatibitatea

Pertsona guztiak zis eta heterosexuak direlako espektatiba, ustea edo estereotipoa, edo normala edo onargarria izaera hori delakoa.

Disidentzia (identitatea edo adierazpena)

Alderdiaren, erlijioaren, kolektibo ideologikoaren, gizartearen eta abarren oinarri diren doktrinei, sinesmenei, sistemari eta abarri buruzko desadostasuna. Dokumentu honetan, heteroarauaren kontrako disidentzia gisa erabiltzen da.

Genero-adierazpena

Pertsona bat, testuinguru sozial eta une historiko jakin batean genero bakoitzari dagozkion patroien arabera, maskulinoztat edo femeninoztat identifikatzeko bidea ematen duten ezaugarri kulturalen adierazpena.

Heterosexuala

Gizonekiko desira sexual edota erromantikoa sentitzen duen emakumea edo emakumeekiko desira sexual edota erromantikoa sentitzen duen gizona.

Genero-identitatea

Pertsona bat berezkotzat sentitzen, aitortzen edota izendatzen duen generoarekin identifikatzea. Sexu-diferentziaren sistema bitarretik aldentzen bagara, genero-identitate desberdinak aurki ditzakegu, gizon-emakume izatera mugatzen ez direnak.

LGTBI+

Lesbiana, gay, trans*, bisexual eta intersexual hitzen sigla. + sinboloa sistema bitar zisheteropatriarkalaren arau hegemonikoak azpiratzen dituzten gainerako genero-identitate, adierazpen, orientazio edota gorputz guztiak ikusarazteko estrategia gisa erabiltzen da.

• Lesbiana

Beste emakume batzuekiko desira sexual edo erromantikoa sentitzen duen emakumea.

• Gaya

Beste gizon batzuekiko desira sexual edo erromantikoa sentitzen duen gizona.

• Trans*a

Jaiotzean esleitutako sexuarekin tradizionalki lotutako arau eta espektatiba sozialekin bat ez datorren identitatea edo genero- adierazpena duen pertsona.
* sinboloa terminoak biltzen dituen errealitate ugariak ikusarazteko estrategia gisa erabiltzen da, hau da, termino biltzaile gisa erabiltzen da.

• Bisexuala

Gizonekiko eta emakumeekiko desira sexual edo desira erromantikoa sentitzen duen pertsona (zis ala trans* diren alde batera utzita).

• Intersexuala

Zientifikoki maskulinoztat eta femeninoztat jotzen denaren ezaugarri biologiko sexual primario edota sekundario konbinatuekin jaiotzen den pertsona. Hau da, «ezaugarri maskulino» edota «ezaugarri femeninoen» arau soziala betetzen ez duten gorputzarekin jaio diren pertsonak. Lau alderdi elkartzen dira: ezaugarri kromosomikoak, hormonalak eta barruko eta kanpoko genitalak.

• Queer-a

Giza aniztasuna zentzu zabalean sustatzea, identitate finko eta estatikoetatik ihes egitea eta aldakortasunaren eta subertsioaren alde egitea xede duen gizarte-korrontea da. Batez ere AEBn hartu zuen indarra, 80ko eta 90eko hamarkadetatik aurrera.

• Ez-bitarra

Binarismotik kanpo dagoen genero-identitatea beren gain hartzen duten pertsonen aplikatzen zaien izendapena.

LGTBI+fobia

LGTBI+ kolektiboko pertsonetikiko ekintza, jarrera, pentsamendu eta sentimendu negatiboak, diskriminatzaileak edota bortitzak. Zuzeneko edo zeharkako ekintzak izan daitezke. Honako kasu espezifiko hauek daude:

- **Lesbofobia**

Lesbianismoarekiko edota lesbianetikiko fobia.

- **Bollofobia**

Bollerismoarekiko edota bollerekiko fobia.

- **Homofobia**

Homosexualitatearekiko edota pertsona homosexualekiko fobia.

- **Transfobia**

Trans* egoera edota pertsonetikiko fobia.

- **Bifobia**

Bisexualitatearekiko edota pertsona bisexualekiko fobia.

- **Interfobia**

Egoera edota pertsona intersexualekiko fobia.

- **Enebefobia**

Zitazio, adierazpen edota identitate ez- bitarrarekiko fobia.

- **Lumafobia**

Luma duten pertsona edota adierazpenetikiko fobia.

Sexu-orientazioa

Beste pertsona batzuekin harreman afektibo- sexuala sortzeko desira sexual edota erromantikoa.

Patriarkatua

Menderatze-sistema soziala, emakumeen eta femeninotzat hartzen denaren mendekotasuna eta ikusezintasuna erreproduzitzeko ezarria. Matxismoan oinarritutako egiturazko desberdintasun-egoera bat sortzen du.

- **Zisheteropatriarkatua**

Pertsona zisexualen, zisgeneroen edota heterosexualen nagusitasuna barne hartzen duen kontzeptua.

Serofobia

Giza immunoeskasiaren birusa (GIB) duten pertsonenganako ekintza, jarrera, pentsamendu eta sentimendu negatiboak, diskriminatzaileak edota bortitzak. Zuzeneko edo zeharkako ekintzak izan daitezke.

Intzidentzia-erasoekin lotutako kontzeptuak

Eraso fisikoa / Lesioa

Pertsona bati gorputzean egindako eraso guztiak dira, hala nola kolpeak ematea, objektuak jaurtitzea, giltzapetzea, astinduak ematea eta marruskatzea, kalte fisikoak eragin ditzaketen beste jokabide batzuen artean. Hau da, beste pertsona baten gorputz-osotasunari edo osasun fisiko edo mentalari kalte egitea.

Hitzezko eraso / Iraina

Indarkeria mota bat da, mezu edo diskurtso mingarri batekin beste pertsona bati min egitea xede duena. Hau da, kalte egiten dio beste pertsona baten duintasunari, haren ospea gutxitu edo haren buruestimuaren aurka egiten baitu.

Mehatxua

Delitu bat da, zeinaren bidez norbaiti iragartzen zaion hari edo haren ingurune hurbileneko beste pertsona batzuei zuzenean kalte egin edo arriskua eragin nahi zaiela.

Kalumnia

Delitu bat da, zeinaren bidez norbaiti delitu-egitate bat faltsuki egozten zaion, hau da, pertsona bat bidegabeki salatzen da, delitu bat egiteagatik.

Derrigortzeak / Larderia

Delitu bat da, zeinaren bidez indarkeria erabiltzen den norbaiti lege debekatuta ez dagoen zerbait egitea eragozteko edo nahi ez duen zerbait, bidezkoa edo bidegabea, egitera behartzeko.

Kalte materialen delitua

Jabetza publiko edo pribatuko ondasun material edo immaterial bat suntsitzea edo hondatzea.

Gorrito-delitua

Edozein arau-hauste penal, pertsonen edo jabetzen aurkakoa barne, zeinean biktima, lokala edo arau-haustearen helburua aukeratzen den hark talde jakin batekin duen benetako edo hautemandako konexio, sinpatia eta filiazioagatik, talde hari laguntzeagatik edo hango kide izateagatik, hala nola benetako edo hautemandako sexu-orientazio, genero-identitate edo genero-adierazpenagatik.

Ezjakintasuna

Gauza bati buruzko informaziorik edo haren izaera, ezaugarriak eta harremanak ulertzeko informaziorik eza.

Diskriminazioa

Ezaugarri fisikoetan, jatorri nazional edo sozialean, kolorean, sexua-generoan, hizkuntzan, erlijioan, iritzi politikoan, posizio ekonomikoan edo beste edozein gizarte-egoeratan oinarritutako bereizketa, bazterketa, murrizketa edo lehentasuna, pertsona guztien giza eskubideak eta oinarritzko askatasunak berdintasun-baldintzetan aitortzea, gozatzea edo baliatzea deuseztatzea edo gutxitza xede duena.

Gorroto-diskurtsoa

Komunikazio-ekintza bat da, historikoki arraza, etnia, erlijio, sexu-orientazio edo sexu-identitate, desgaitasun eta abarreatatik diskriminatua edo jazarria izan den pertsona-talde baten inguruan iritzi dogmatiko eta suntsitzaile bat sustatzea eta elikatzea helburu duena.

Gorroto-intzidentzia

Biktimak edo beste edozein pertsonak arrazistatzat, xenofobotzat, LGTBI+fobikotzat edo bestelako intolerantziatzat hartzen duen aurreiritzizko ekintza, nahiz eta delitua ez izan.

Lapurreta

Indarra edo larderia erabiliz inoren ondasunez edo eskubideez jabetzeko delitua.

Tratu apalesgarria

Biktimei beldur-, larritasun- eta gutxiagotasun-sentimendua eragin diezaiekeen tratua, haiek umiliatu, doilortu eta, hala badagokio, haien erresistentzia fisiko edo morala urra dezaketenak.

ERANSKINA

2. INTZIDENTZIAK JASOTZEKO TXANTILOIA

INTZIDENTZIA LGTBI+FOBIKOARI BURUZKO INFORMAZIOA BILTzea			
Intzidentzia-kodea ²⁸	Data:	Helbidea:	
Deskribapena:			
DATU-BILKETA			
Intzidentzia mota: ☐ Eraso fisikoa Lesioak ☐ Mehatxuak ☐ Derrigortzeak Larderia ☐ Gorroto-diskurtsoa ☐ Tratu apalesgarria ☐ Kalteak ☐ Hitzeko erasoak Irainak ☐ Kalumniak ☐ Lapurreta ☐ Kalte materialak ☐ Diskriminazioa ☐ Ezjakintasuna	Kausa: ☐ Homofobia ☐ Lesbofobia ☐ Bifobia ☐ Transfobia ☐ Interfobia ☐ Enebefobia ☐ ...	Leku mota: ☐ Bide publikoa ☐ Lorategia, parkea... ☐ Garraiobidea: trena, autobusa... ☐ Bizilekua ☐ Gaueko aisialdia ☐ Beste batzuk	Honela erregistratua: ☐ Aurrez aurre ☐ E-maila ☐ Tel. ☐ Sare sozialak ☐ ...
Biktimaren profila: • Generoa (autodeterminatua): • Adina: ☐ Adingabeak ☐ 18-25 ☐ 26-40 ☐ 41-50 ☐ 51-65 • Jatorri / Pertenentzia kulturala: • Dibertsitate funtzionala: BAI / EZ • Gizarte-bazterketa jasateko arriskua: BAI / EZ		Erasotzailearen profila: • Generoa (autodeterminatua): • Adina: ☐ Adingabeak ☐ 18-25 ☐ 26-40 ☐ 41-50 ☐ 51-65 • Jatorri / Pertenentzia kulturala: • Dibertsitate funtzionala: BAI / EZ • Gizarte-bazterketa jasateko arriskua: BAI / EZ	

28. Urtea. Intzidentzia-zenbakia ordena korrelatiboan. Adibidez: 24.1, 24.2

ERANSKINA

3. DATU GRAFIKOEN TAULAK

Intzidentziak, guztira, hilabeteka

1. grafikoari dagokiona ↩

Guztira: 15

Intzidentziak, guztira, lekuaren eta leku motaren arabera

2. grafikoari dagokiona ↩

	Espazio publikoak	Espazio erdi publikoak	Espazio pribatuak
BIDE PUBLIKOA	10	0	0
OSTALARITZA ESTRABLEZIMENDUA	0	1	0
OSTALARITZA ESTABLEZIMENDUA. GAUEKO AISIA	0	1	0
HEZKUNTZA ZENTROA	0	1	0
ETXEBIZITZA	0	0	2

Intzidentziak, guztira, kausaren arabera

3. grafikoari dagokiona ↩

Intzidentzien ehunekoa, intzidentzia-eraso motaren arabera

4. grafikoari dagokiona ↩

Eraso mota	Guztira	%
Eraso fisikoa	8	%33,3
Hitzezko erasoa	10	%41,7
Mehatxuak	2	%8,3
Kalte materialak	1	%4,2
Diskriminazioa	3	%12,5

Intzidentziaren egilearen generoa, guztira Pertsonen arabera kontabilizatuak

5. grafikoari dagokiona ↩

Erasotzaileen generoa	Pertsonak
Gizona	14
Emakumea	3
Gizona (Ez dakigu zenbakia)	1

Ehunekoa, egileen generoaren arabera Kasuen arabera kontabilizatua

6. grafikoari dagokiona ↩

Erasotzaileen generoa	Kasuak
Gizona (banaka)	9
Gizona (taldean)	3
Emakumea (banaka)	2
Gizona eta emakumea	1

Egilearen generoaren eta kausaren arteko erlazioa

Kasuen arabera kontabilizatua

7. grafikoari dagokiona ↩

	Transfobia	Homofobia	LGTBI+fobia
Gizona	3	7	2
Emakumea	1	0	1
Gizona eta emakumea	0	1	0

Egilearen generoaren eta intzidentziaren tipologiaren arteko erlazioa

Egile gizonezkoa eta intzidentziaren tipologia

Kasuen arabera kontabilizatua

8. eta 9. grafikoari dagokiona ↩

ERASO FISIKOA	Guztira: 8	%33,3
Gizona	8	%33,3
Emakumea	0	%0
Gizona eta emakumea	0	%0

KALTE MATERIALAK	Guztira: 1	%4,2
Gizona	1	%4,2
Emakumea	0	%0
Gizona eta emakumea	0	%0

HITZEZKO ERASOA	Guztira: 10	%41,7
Gizona	9	%37,5
Emakumea	1	%4,2
Gizona eta emakumea	0	%0

DISKRIMINAZIOA	Guztira: 3	%12,5
Gizona	2	%8,3
Emakumea	1	%4,2
Gizona eta emakumea	0	%0

MEHATXUAK	Guztira: 2	%8,3
Gizona	1	%4,2
Emakumea	0	%0
Gizona eta emakumea	1	%4,2

Biktimen generoaren ehunekoa

10. grafikoari dagokiona ↩

	Gizona	Emakumea	Queer	Ez dago	Ez dakigu	GUZTIRA
Kasuak	8	3	1	1	3	37
%	%21,62	%8,11	%2,70	%2,70	%8,11	%100

Biktimaren generoaren eta intzidentizaren tipologiaren arteko erlazioa

11. grafikoari dagokiona ↩

ERASO FISIKOA	Guztira: 8	%33,3
Gizona	4	%16,7
Emakumea	2	%8,3
Queer	1	%4,2
Ez dago	0	%0
Ez dakigu	1	%4,2

HITZEZKO ERASOA	Guztira: 10	%41,7
Gizona	4	%16,7
Emakumea	3	%12,5
Queer	0	%0
Ez dago	0	%0
Ez dakigu	3	%12,5

MEHATXUAK	Guztira: 2	%8,3
Gizona	2	%8,3
Emakumea	0	%0
Queer	0	%0
Ez dago	0	%0
Ez dakigu	0	%0

KALTE MATERIALAK	Guztira: 1	%4,2
Gizona	1	%4,2
Emakumea	0	%0
Queer	0	%0
Ez dago	0	%0
Ez dakigu	0	%0

DISKRIMINAZIOA	Guztira: 3	%12,5
Gizona	1	%4,2
Emakumea	1	%4,2
Queer	0	%0
Ez dago	1	%4,2
Ez dakigu	0	%0

Kausa kopurua, iturriaren arabera

12. grafikoari dagokiona ↩

Iturri bakoitzeko intzidentzia kopurua, kausaren arabera

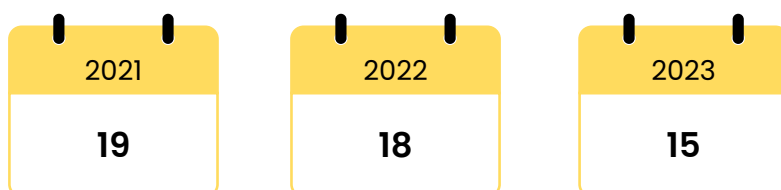
13. grafikoari dagokiona ↩

	LGTBI+fobia	Homofobia	Transfobia	GUZTIRA
Udala	0	0	1	1
E-maila	1	0	0	1
Ertzaintza	0	4	1	5
Berdindu	0	0	1	1
Udaltzaingoa	2	5	0	7

Urtean izandako intzidentzien kopurua: 2021, 2022 eta 2023

14. grafikoari dagokiona ↩

Intzidentzia kopurua

Intzidentzia kopurua, hilaren arabera, 2021ean, 2022an eta 2023an

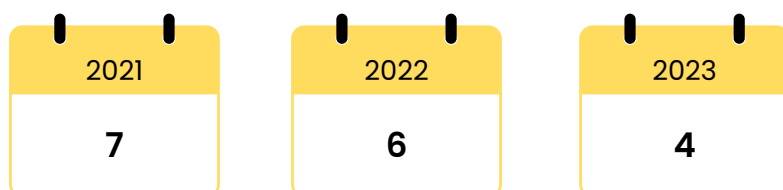
15. grafikoari dagokiona ↩

	2021	2022	2023
URTARRILA	1	0	0
OTSAILA	2	3	2
MARTXOA	1	2	0
APIRILA	2	1	0
MAIATZA	0	1	1
EKAINA	2	0	4
UZTAILA	5	2	1
ABUZTUA	2	5	5
IRAILA	3	2	0
URRIA	0	1	0
AZAROA	1	0	1
ABENDUA	0	1	1
GUZTIRA	19	18	15

2021, 2022 eta 2023an taldean egindako intzidentzien kopurua

16. grafikoari dagokiona ↩

Taldean erasotutako intzidentziak

2021, 2022 eta 2023 urteetan izandako intzidentzien ehunekoa, egile(ar)en generoaren arabera

17. grafikoari dagokiona ↩

Inzidentziak erasotzailearen generoaren arabera

	2021	2022	2023
Gizona	%68,4	%55,6	%80
Emakumea	%10,5	%5,6	%13,3
Gizona eta emakumea	%5,3	%11,1	%6,7
Ez dago	%0	%5,6	%0
Ez dakigu	%15,8	%22,2	%0

2021, 2022 eta 2023ko intzidentzien ehunekoa, kausaren arabera

18. grafikoari dagokiona ↩

Inzidentzia kopurua kausaren arabera

	2021	2022	2023
Homofobia	%73,7	%50	%53,3
Enebefobia	%0	%11,1	%0
Transfobia	%21,1	%33,3	%26,7
LGTBI+fobia	%0	%0	%20

